



# אמרי שמזאל

פניני תורה ומוסד  
מדרש והלכה  
על פרשת השבוע

חוקת

נערך ונלקט מתוך השיעור השבועי  
מפי בנן של קדושים האדמו"ר  
הרב שמואל שומעזון טולידאנו שליט"א

יוצא לאור ע"י מוסדות התורה והחסד בית מאיר אשדוד

# אמרי שמואל



©

כל הזכויות שמורות  
למכון להוצאת ספרים  
שעל ידי מוסדות התורה והחסד

## "בית מאיר"

ע"ש ב"ק מרן האדמו"ר הצדיק  
הגה"ק רבינו מאיר אבוחצירא זיע"א

רחוב העצמאות 39

זובע הסיטי אשדוד

מייל: [sisat2@gmail.com](mailto:sisat2@gmail.com)

לפרטים: 058-4150707



גרפיקה עיצוב וסדר:

א.י.ש. אשדוד

0527627127

כל המעוניין  
להקדיש את החוברת  
להצלחה, לפואה  
או לעלוי נישמת,  
ניתן לפנות  
ל: 0584150707



לקבלת החוברת  
במייל או בוזאצפ,  
ניתן לשלוח הודעה  
במייל [sisat2@gmail.com](mailto:sisat2@gmail.com)  
בוזאצפ 058-4150707



# ברכה והצלחה

חוברת זו מוקדשת  
לברכתו ולהצלחתו של

אריק אטיאס ומשפחתו הי"ו

שהקב"ה ימלא את כל מישאלות ליבם  
לטובה ולברכה ויזכו לבריאות איתנה  
ופרנסה טובה שפע ברכה והצלחה בכל  
מעשה ידיהם, אמן.



תוכן ענינים

- 9 פדשת חוקת - פרה אדומה.....
- 9 פרה אדומה היא חוק.....
- 9 פרה אדומה מטהרת הטמאים ומטמאת הטהורים.....
- 9 האם יש טעם לפרה אדומה.....
- 9 רק למשה הקב"ה גילה את הטעם של פרה אדומה.....
- 10 היו עשר פרות אדומות.....
- 10 "אמדתי אחכמה והיא רחוק ממני".....
- 10 מדוע ניסה שלמה למצוא את הטעם של פרה אדומה.....
- 11 פרה באה אדומה לכפר על חטא העגל.....
- 11 את המצוות צריך לעשות גם כשלא מבינים.....
- 12 לאמר פירושו- לא - מר הכל זה רק לטובתך.....
- 12 בזמננו רואים שכל המצוות שהם חוקים זה רק לטובת האדם.....
- 12 למה נאמר זאת חוקת התורה.....
- 12 תקיים את המצוות רק בגלל שבורא עולם ציווה.....
- 13 רק המקיים מצווה כי בורא עולם יקבל שכר על המצווה.....
- 13 למה נסמכה פרשת פרה אדומה לפרשת קורח?.....
- 13 בגלל שקורח קיים מצוות רק לפי השכל לכן הגיע לכפירה בהקב"ה.....
- 13 במקום שמסתיים השכל שם מתחילה האמונה.....
- 14 לעולם לא תצליח להבין מה בורא עולם עושה.....
- 14 מעלתו של התנא רבי עקיבא.....
- 14 הטעם שלפני מתן תורה הראה ה' למשה את סופו הטראגי של ר"ע.....
- 14 מעלתו של דוד המלך שהיה משבח את ה' גם בעת צרה.....
- 15 הרשעים לא חוזרים בתשובה כי הם לא מאמינים בחוקים.....
- 15 שכרו של דמא בן נתניה על שכיבד את אביו.....
- 16 הטעם שקיבל דמא את שכרו על ידי פרה אדומה.....
- 16 הצדיק יודד כדי להעלות יהודי לקדושה.....
- 17 הרופא ירד לדעתו של בן המלך וכך הוא ריפא אותו.....
- 17 אסתר המלכה הקריבה את עצמה להתחתן עם גוי העיקר להציל את עם ישראל.....

- 18 ..... אתם קרויים אדם זאין אומות העולם קרויים אדם.
- 18 ..... ❖ טומאה וטהרה שייך רק בעם ישראל.
- 18 ..... ❖ הטעם שיהודי שנפטר מטמא.....
- 18 ..... לימוד תורה ושמירת שבת מכפר על כל העבירות.
- 19 ..... ❖ שמירת שבת ולימוד תורה מטהרים את האדם מכל העבירות.
- 19 ..... אין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית את עצמו עליה.
- 19 ..... ❖ בשעה שהוא לומד ירגיש כאילו הוא מת.
- 20 ..... ❖ יחשוב שזה היום האחרון שיש לו ללמוד.
- 21 ..... פטירת מרים
- 21 ..... ❖ מה פרה אדומה מכפרת אף פטירתה של מרים מכפרת.
- 21 ..... ❖ מרים הנביאה.
- 22 ..... ❖ בזכות מרים הנביאה נולד משה רבינו.
- 22 ..... ❖ עוד שהייתה מרים ילדה קטנה כבר הייתה נביאה.
- 22 ..... ❖ בצלאל שבנה את המשכן היה הנכד של מרים הנביאה.
- 23 ..... בארה של מרים
- 23 ..... ❖ אחד מעשרה דברים שנבראו בערב שבת בין השמשות זה פי הבאר.
- 24 ..... מהבאר של מרים היו בני ישראל שטין בספינות ללכת משבט לשבט.
- 24 ..... ❖ הבאר המן וענני כבוד היו בזכות משה אהרן ומרים.
- 24 ..... ❖ הבאר בזכות מרים הנביאה.
- 24 ..... ❖ בזכות מה זכתה מרים לבאר שיהיה בזכותה? - בזכות חסד.
- 25 ..... ❖ על ידי דברים קטנים אפשר לזכות לדברים גדולים ביותר.
- 25 ..... ❖ משה אהרון ומרים כל אחד היה מיוחד במידה מסוימת.
- 25 ..... ❖ מה הקשר בין פטירת מרים למה שלא היה מים.
- 26 ..... איך כאשר מיד שמתה מרים לא היה להם מים.
- 26 ..... ❖ מלאך המוות רוחץ את חרבו במים שבבית המת.
- 26 ..... ❖ בגלל שלא הספידו את מרים נענשו שהבאר הפסיקה להוציא מים.

- ❖ 26 איך שכחו בני ישראל להספיד את מרים.....
- ❖ 27 מה שאדם לא טרח עליו הוא לא מעריך אותו.....
- ❖ 27 רוצה אדם בקב שלו יותר מתשעה קבין של חברו.....
- ❖ 27 הזורעים בדמעה ברינה יקצורו.....
- ❖ 27 אדם הראשון לא היה לו הכרת הטוב בגלל שקיבל הכל בחינם בלי לטרוח.....

- הנשיאים התעצלו מלתת תרומה.....**
- ❖ 28 הנשיאים לא עמלו על תרומתם.....
  - ❖ 29 אדם שמתרגל לקבל טובה זה נראה לו כמובן מאליו.....
  - ❖ 30 הבאר של מרים נגנזה.....

- היכן היום בארה של מרים?.....**
- ❖ 30 בארה של מרים נמצאת בכינרת.....
  - ❖ 30 כל מי ששתה מהבאר מרים היה מתרפא.....
  - ❖ 30 נוהגים במוצ"ש מיד לאחר ההבדלה לשתות מים.....
  - ❖ 31 המזכה שחין שכעס ושבר את הכד מים וכל מקום שניתז עליו מים נתרפא.....
  - ❖ 31 מהבאר של מרים זוכים לחכמת התורה.....
  - ❖ 31 האר"י הק' השקה את המהרח"ו מבארה של מרים.....
  - ❖ 32 זכר לבאר של מרים נוהגים למזוג שלוש טיפות של מים בכוס הקידוש.....
  - ❖ 32 פי הבאר.....
  - ❖ 32 הבאר של מרים הייתה מאז בריאת העולם באר של ניסים.....
  - ❖ 33 הבבא סאלי אמר לשמשו בראש הגבעה יש שם מעיין של מים.....

- ניסי נחל ארנון.....**
- ❖ 33

- חטא מי מריבה.....**
- ❖ 34
  - ❖ 35 משה ואהרון נענשים שלא יכנסו לארץ ישראל.....
  - ❖ 35 מה היה חטאו של משה רבינו במי מריבה.....
  - ❖ 36 מדוע הקב"ה אמר לו קח את המטה?.....
  - ❖ 37 הטעם לחשיבות הדיבור אל הסלע.....

- גגות הכעס ..... 38
- ❖ שתיקתו של דוד המלך ביטלה מעליו גזירות קשות ..... 38
- ❖ גודל הענווה והסבלנות של הלל הזקן ..... 38
- ❖ מי שאינו כועס הוא מאריך ימים ..... 39
- ❖ עיקר העבודה היא להכניע את האויב הפנימי ..... 39
- פטירת אהרון הכהן** ..... 40
- ❖ איך מת אהרן ..... 41
- ❖ אהרן היה אוהב שלום ורודף שלום ..... 41
- ❖ לאהרן היתה עין טובה ..... 42
- ❖ אהרן היה סמל של קבלת היסורים באהבה ..... 42
- ה' שלח בעם את הנחשים השרפים** ..... 43
- ❖ כאשר ראו את הנחש היו מתחזקים באמונה ומתרפאים ..... 44
- מעלת עשיית חשבון נפש** ..... 44
- ❖ מעלת מי שמתבונן במה שעשה באותו היום ..... 45
- ❖ מתי הפעם האחרונה שהשחזת את הסכין שלך ..... 45
- הילולת התנא רבי חנניא בן עקשיא** ..... 46
- ❖ הטעם שבסוף השיעור אומרים רבי חנניה בן עקשיא ..... 46
- הילולת יוסף הצדיק** ..... 48
- ❖ יוסף הצדיק זכה לתואר של צדיק בהא הידיעה ..... 48
- ❖ הים נקרע בזכותו של יוסף ..... 48
- ❖ מצדיקים את הדין על פטירת הצדיקים ..... 49
- איך עם ישראל החלשים ינצחו את אומות העולם החזקים** ..... 50
- ❖ תמוז ר"ת זמני תשובה ממשמשים ובאים ..... 51



## פרשת חוקת - פרה אדומה

שנוגע בו. ואם אפר פרה יש בו כח שמתמא את מי שנוגע בו, למה הוא מטהר את מי שנטמא בטומאה הכי חמורה של מת. אלא זה חוק בלי טעם כי כך קבע ה' ואין לזה שום הסבר הגיוני.

### האם יש טעם לפרה אדומה

כתוב בפסוק בתהלים (פא ה) "כי חוק לישראל הוא משפט לאלוקי יעקב", פירושו של דבר אומר הפסוק פרה אדומה היא חוק שזה דבר בלי טעם, אבל מצד שני אומר הפסוק פרה אדומה היא משפט שזה דבר שיש בו טעם, וצריך להבין שהתחיל ואמר שהיא חוק שזה דבר שאין לו טעם, אבל סיים ואמר שהיא משפט שזה דבר שיש לו טעם?

אלא בא דוד המלך ואומר שפרה אדומה לעם ישראל זה חוק שאין לזה טעם כי ה' לא גילה להם את הטעם, אבל לקב"ה זה לא חוק אלא משפט כי הקב"ה יודע את הטעם.

### רק למשה הקב"ה גילה את הטעם של פרה אדומה

היחיד בעולם שהקב"ה גילה לו את סוד פרה אדומה היה משה רבינו וכמו שכתוב (במדבר יט ב) "ויקחו אליך פרה אדומה", וצריך להבין את יתור הלשון אליך, למה לא כתוב רק ויקחו?

אלא מבאר המדרש (במד"ד יט ו) הכוונה לך אני מגלה את הטעם שלה, אבל

הפרשה שלנו מדברת על פרה אדומה, ונבאר מה זה מצוות פרה אדומה? בזמן שביית המקדש היה קיים היתה טהרה גדולה בעם ישראל, מי שהיה נוגע במת היה נטמא, וכדי להיטהר היה בא אצל הכהן והיה הכהן לוקח פרה אדומה ושורף את הפרה אדומה עד שנעשה ממנה אפר, והיה הכהן לוקח את האפר של הפרה אדומה והיה משליך על האדם הטמא וכך היה נטהר ונהפך מטמא לטהור.

### פרה אדומה היא חוק

פרה אדומה משמשת כסמל למצוות שנקראות בשם חוקים, חוק פירושו מצווה בלי טעם, מצוות פרה אדומה היא מצווה בלי טעם ובלי היגיון. וזה בכדי ללמדנו שצריך לקיים את מצוות ה' גם כאשר אנחנו לא מבינים את טעמם.

### פרה אדומה מטהרת הטמאים ומטמאת הטהורים

מצוות פרה אדומה לא רק שאין בה טעם אלא היא גם ההיפך מהשכל וההיגיון, כי התורה הקדושה אומרת שפרה אדומה מטהרת את הטמאים ומטמאת את הטהורים, ופירושו של דבר מי שהוא טמא ונגע באפר פרה אדומה היה נהפך להיות טהור, ומי שהוא טהור ונגע באפר פרה אדומה היה נהפך להיות טמא. וזה תמוה מאוד אם אפר פרה יש בו כח שמתהר את מי שנטמא בטומאה הכי חמורה שהיא טומאה של מת, למה הוא מטמא את מי

פרות אדומות, והעשירית יהיה בזמן ביאת המשיח. הראשונה עשה משה, השנייה עזרא, שנים עשה שמעון הצדיק, שנים עשה יוחנן כהן גדול, אחד עשה כהן שנקרא אליהו ואחד כהן שנקרא חנמאל המצרי, ועוד כהן גדול שנקרא ישמעאל בן פיאני. בכל אחת משמונה הפרות הנוספות, מעבר לזו שעשה משה רבינו, לקחו מהאפר של הפרה שעשה משה רבינו, וערבו בתוך שמונה הפרות הנוספות, לכן נאמר (במדבר יט ב) "ויקחו אליך פרה אדמה תמימה", יוצא בכל אחד ואחד מהפרות, ישנו חלק שקשור לפרתו של משה רבינו.

לאחרים אין אני מגלה. הקב"ה הסתיר את הטעם של פרה אדומה, ורק לאדם אחד הקב"ה גילה לו את הטעם של פרה אדומה, וזה היה משה רבינו שנאמר "ויקחו אליך פרה אדומה" אמר לו הקב"ה ויקחו אליך לך אני מגלה ולשאר בני ישראל אין אני מגלה, אלא רק בזמן שיבוא מלך המשיח אני יגלה לכל עם ישראל את הטעם של מצוות פרה אדומה.

### היו עשר פרות אדומות

המשנה אומרת (פרה ג ה הובא ברבינו בחיי יט ב) מזמן משה רבינו עד היום היו תשע



## "אמרתי אחכמה והיא רחוק ממני"

הרי הקב"ה אמר למשה לך אני מגלה ולשאר בני ישראל אין אני מגלה.

אלא אומר הבן איש חי (עוד יוסף חי פרשת חוקת), מעשה במלך שהיה לו עבד שהיה גיבור וחזק מאוד שלא היה כדוגמתו, והיה למלך אח שהיה גם הוא מלך במדינה אחרת ושלח המלך את העבד הגיבור מתנה לאחיו, וכשהגיע אותו עבד גיבור עשה המלך סעודה גדולה, והיה שם בסעודה ראש הגיבורים של המלך, כשהגיע אותו עבד שאל אותו ראש הגיבורים של המלך - האם אתה מוכן להילחם עימי ולהראות את כוחך? אמר לו העבד - כן, מיד עמד העבד ונתן מכה חזקה לראש הגיבורים של המלך וניצח

שלמה המלך אומר (קהלת ז כג) "אמרתי אחכמה והיא רחוק ממני". וביאורו במדרש (במדבר רבה יט ג) אפילו שלמה המלך החכם מכל האדם אמר על פרה אדומה אמרתי על ידי שאני יחקור ואדרוש אני יחכים וימצא את הטעם, אבל ככל שחקרתי יותר ראיתי שהיא רחוקה ממני ולא הצלחתי למצוא את הטעם של פרה אדומה, ורמז לזה 'והיא רחוקה' (=341) גימטריא 'פרה אדומה' (= 341) .

### מדוע ניסה שלמה למצוא את הטעם של פרה אדומה

צריך להבין לכאורה איך שלמה המלך ניסה לחקור אחרי הטעם של פרה אדומה?

עבודה זרה בחטא העגל, הרי ארבעים יום קודם לכן ראו גילוי שכינה במעמד הר סיני והנה עתה משה רבנו מתעכב כמה שעות הלכו ועבדו עבודה זרה?

### את המצוות צריך לעשות גם כשלא מבינים

אלא מבאר הבית הלוי למה בני עבדו ע"ז בחטא העגל כי האמונה שלהם הייתה מבוססת על שכל והיגיון, לכן כל זמן שהיה מובן להם בשכל ובהיגיון הם האמינו בבורא עולם וקיימו את המצוות, אבל ברגע שלא הבינו בשכל קמו וכפרו בבורא עולם והלכו ועבדו ע"ז, לכן כאשר משה רבינו אמר לבני "אני עולה לשמים להוריד את לוחות הברית ואני יורד עוד ארבעים יום, ולפתע ראו שמשה התעכב, בא השטן ואמר להם משה רבכם מת והשטן החשיך את העולם באמצע היום והוריד גשם בימי הקיץ, הצליח השטן לבלבל את בני", לכן הם הלכו ועבדו עבודה זרה לעגל מזהב, כי הם הבינו שמשה רבינו לא קיים, אבל הם היו צריכים להאמין למרות זה משה רבינו יחזור.

מה אנו לומדים מזה? יהודי צריך שהאמונה שלו לא תהיה מבוססת על שכל והיגיון, לכן נתן הקב"ה מצוות פרה אדומה שהיא מצווה בלי טעם כדי שיתרגלו לקיים מצוות גם כשלא מבינים את הטעם, אלא רק בגלל שהקב"ה ציווה כגזירת מלך כי המצוות הם נשגבות משכל אדם בשר ודם כמו שאמר ישעיה הנביא (פרק נה, טו) "כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי נאם ה' כי גבהו שמים

אותו, שאל העבד את ראש הגיבורים - הרי אתה ידעת שאני גיבור גדול, איך העזת להילחם כנגדי? אמר לו - אני ידעתי שאתה גיבור גדול, אבל כל בני המדינה לא כולם מכירים אותך והיו יכולים לומר שאתה לא גיבור כל כך גדול, ועכשיו שניצחת אותי שאני ראש הגיבורים, כולם ידעו שאתה גיבור חזק מאוד ויפחדו מהמלך שיש לו עבד גיבור כ"כ כמוך.

כך אמר שלמה, הקב"ה אמר שאף אדם לא ידע את הטעם של פרה אדומה אבל אנשים יחשבו שרק הם שהם לא הכי חכמים הם לא יודעים את ההסבר של פרה אדומה, אבל יותר חכמים ידעו את הטעם לכן בא שלמה וחקר אחר טעמה, להראות שאפילו החכם מכל האדם ניסה בכל חוכמתו להבין את מצוות פרה אדומה ולא הצליח.

### פרה באה אדומה לכפר על חטא העגל

אמרו חז"ל (תנחומא חוקת, ח) פרה אדומה באה לכפר על חטא העגל, וזו לשון המדרש "משל למה הדבר דומה לבן שפחה שטיינף פלטרין של מלך, אמר המלך תבוא אמו ותקנח את הצואה. כך אמר הקדוש ברוך הוא, תבוא פרה ותכפר על מעשה העגל".

שואל הבית הלוי (כי תשא) צריך להבין מה השייכות בין חטא העגל למצוות פרה אדומה, מדוע דווקא מצוות פרה אדומה מכפרת על חטא העגל?

אלא מבאר הבית הלוי בהקדים מה שקשה לכאורה איך עם ישראל עבדו

## בזמננו רואים שכל המצוות שהם חוקים זה רק לטובת האדם

כמו שרואים שיש הרבה מצוות בתורה שהם חוק בלי טעם כמו איסור של בשר וחלב, ואיסור של שעטנז, אבל אנחנו רואים היום שחקרו ודרשו וגילו שאדם שלובש בגד שיש בו שעטנז שיש בו צמר ופשתן מעורבים אחד בשני זה מביא מחלות על העור. ואדם שאוכל בשר וחלב זה מביא בעיות במערכת העיכול. ומה אנחנו לומדים מכך למרות שהקב"ה לא כתב את הטעם של המצוות אבל נדע שהכל זה רק לטובתנו, רואים אנו שמה שציווה בורא עולם זה הדבר הטוב ביותר לגוף של האדם וגם לנשמה בורא עולם לא בא להכביד עלינו עול וטורח.

מארץ כן גבהו דרכי מדרכיכם ומחשבתו ממחשבתיתכם".

## לאמד פירושו - לא - מד הכל זה רק לטובתך

גם כאשר יהודי לא מבין את הטעם של המצווה, הוא צריך להאמין שכל המצוות הם לטובת האדם, וגם כל מה שקורה לאדם והאדם לא מבין למה ה' הביא עליו הוא צריך להאמין שהכל זה רק לטובתו, לכן כתוב וידבר ה' אל משה ואל אהרון לאמר זאת חוקת התורה, מה זה לאמר לא- מר, פירושו של דבר גם כשאתה לא מבין את הטעם, תדע לך זה לא מר, אלא הכל זה רק לטובתך וגם כשאתה לא מבין תאמין שהכל זה לטובתך.



## למה נאמר זאת חוקת התורה

אל תקיים בגלל שאתה מבין בשכל ובהיגיון את המצווה, אלא תקיים את המצווה רק בגלל סיבה אחת כי בורא עולם ציווה אותנו לקיים את התורה והמצוות.

לכן אמרה התורה זאת חוקת התורה מכאן תלמד לכל התורה כולה, כמו במצוות פרה אדומה אתה מקיים רק בגלל שבורא עולם ציווה, כך גם את המצוות שאתה לכאורה מבין את הטעם שלהם, אל תקיים אותם בגלל שהשכל וההיגיון

שואל רבינו חיים בן עטר (במדבר יט, ב) למה אמרה התורה זאת חוקת התורה, לכאורה היה צריך לומר זאת חוקת פרה אדומה, כי התורה מדברת על מצוות פרה אדומה?

## תקיים את המצוות רק בגלל שבורא עולם ציווה

אלא אומר האור החיים הקדוש באה התורה בפרשה שלנו ללמד אותנו לכל התורה כולה, כאשר אתה בא לקיים מצווה,

## בגלל שקורה קיים מצוות דק לפי השכל לכן הגיע לכפירה בהקב"ה

אלא באה התורה לרמוז לנו כל החטא של קורח היה בגלל שקורח קיים מצוות דק כשהבין בשכל ובהיגיון, ובזמן שלא הבין בשכל את ההיגיון שבמצווה הוא לא רצה לקיים וכפר בהקב"ה.

לכן אמר קורח טלית שכולה תכלת אין היגיון שתהיה חייבת בציצית, כי אם חוט אחד תכלת פוטר את הבגד, אם כל הבגד צבוע תכלת כל שכן, ואם שתי פרשיות פוטרות את הבית במזוזה ספר תורה שיש בו מאתים שבעים וחמש פרשיות כל שכן שיפטר את הבית ממזוזה.

לכן מיד אחרי פרשת קורח התורה ציוותה על מצוות פרה אדומה שאין בה טעם, כדי שנדע שלעולם לא נצליח להבין מחשבתו של בורא עולם, ועל ידי שנקיים את מצוות פרה אדומה אע"פ שאין בה טעם נתרגל לקיים מצוות בלי טעם אע"פ שלא מובן בשכל ובהיגיון.

## במקום שמסתיים השכל שם מתחילה האמונה

כמו שהזכרנו כמה פעמים מה שאומרים רבז"ל מה זה אמונה? במקום שמסתיים השכל שם מתחילה האמונה, כל זמן שאתה מבין אין כאן אמונה האמונה מתחילה מהמקום שאתה לא מבין.

מתי אדם נחלש באמונה בבורא עולם? מתי שאדם רואה כל מיני דברים בעולם ולא מבין למה הם קראו והוא מנסה להבין

אומרים לך שזה נכון, אלא רק בגלל שבורא עולם ציווה.

## דק המקיים מצווה כי בורא עולם ציווה יקבל שכר על המצווה

מתי יהודי יקבל שכר על המצווה דק מתי שיעשה מצווה לא בגלל השכל אלא בגלל שבורא עולם ציווה, יש הרבה מצוות שהשכל מחייב אותם, למשל לכבד את אביו ואמו זה מצווה שהשכל מחייב, בגלל שההורים הביאו אותנו לעולם וטרחו ודאגו לו כל חייו, לכן צריך לכבד אותם ולדאוג לו. אבל אם יהודי מכבד את אביו ואמו בגלל זה לא יקבל שכר על מצוות כיבוד אב ואם, אלא תכבד את אבא ואמא שלך רק בגלל שבורא עולם ציווה אותך.

עיקר עבודת השם היא שיהודי בכל יום יתחזק באמונה, כמה שיהודי יתקרב לתורה הוא יתחזק יותר באמונה, כי כמה שיהודי לומד תורה הוא מבין כמה התורה היא עמוקה וכמה חכמה יש בתורה.

## למה נסמכה פרשת פרה אדומה לפרשת קורח?

חז"ל אומרים למה נסמכה פרשת קורח לפרשת פרה אדומה, כי לכאורה הרי מה עניין פרשת פרה אדומה שעוסקת בדיני טומאה וטהרה לחומש במדבר? היה יותר מתאים שפרשת פרה אדומה תהיה כתובה בחומש ויקרא ששם התורה עוסקת בדיני טומאה וטהרה?

רבינו את הקב"ה רבש"ע מי זה? אמר לו זה רבי עקיבא בן יוסף. אמר משה לקב"ה רבש"ע אם יש לך צדיק כזה גדול למה תיתן את התורה על ידי תיתן את התורה על ידו, הרי אני איני מבין את הדברי תורה העמוקים שהוא אומר.

### הטעם שלפני מתן תורה הראה ה' למשה את סופו הטראגי של ר"ע

אמר לו משה רבינו לקב"ה, רבש"ע הראתה לי את תורתו תראה לי את שכרו, הראה הקב"ה למשה שהיו הרומאים מוכרים את הבשר של רבי עקיבא באטליזים של רומא, צעק משה צעקה גדולה רבש"ע זו תורה וזו שכרה? אמר לו הקב"ה למשה שתוק כך עלה במחשבה לפני, אמר לו הקב"ה למשה אתה בשר ודם ולעולם לא תצליח להבין הנהגה של בורא עולם.

מבארים הטעם שבחר הקב"ה להראות למשה רבינו את רבי עקיבא ומה היה בסופו דווקא בזמן שמשה בא להוריד את התורה, כי הקב"ה אמר למשה עכשיו אני עומד לתת לך את התורה אבל אתה צריך לדעת שכדי לזכות לקיים את התורה צריך אמונה חזקה כי מי שמקיים רק את מה שהוא מבין הוא בסוף יגיע לכפירה בהקב"ה.

### מעלתו של דוד המלך שהיה משבח את ה' גם בעת צרה

הגמרא אומרת (סנהדרין צב ב), בשעה שהפיל נבוכדנצר הרשע את חנניה מישאל ועזריה לכבשן האש, אמר לו הקדוש ברוך

למה הצדיק הזה נפטר בקיצור ימים? ולמה ילד קטן שהוא טהור סובל כל כך ייסורים קשים? בשעה שאדם מנסה להבין למה קרו לו כל מיני דברים, מיד נכנס לו שאלות על הקב"ה ונחלשת בליבו האמונה בבורא.

### לעולם לא תצליח להבין מה בורא עולם עושה

אבל אדם צריך לדעת ולהחזיר בלב שלו חזק, דע לך לעולם לא תצליח להבין מה בורא עולם עושה ואתה צריך להתחזק באמונה ולהאמין בלב שלם, מה שהקב"ה עושה זה טוב, ואפילו הדבר שהכי שנראה לך רע שקורה בעולם, דע לך זה טוב רק אתה לא מבין.

כמה פעמים היו אנשים שהיו להם כל מיני שאלות ובגלל זה התרחקו מהיהדות, ובפרט קרובים של יהודים שהמשפחה שלהם נרצחו בשואה, ואחרי שנפטרו מן העולם באו בחלום לקרובים שלהם ואמרו להם אנחנו טעינו, כי אחרי שהנשמה עולה לשמים היא רואה את האמת, היא רואה שהכל זה רק לטובה, כי מעליון לא תצא הרעות, אין דבר כזה שיצא רע מבורא עולם.

### מעלתו של התנא רבי עקיבא

הגמרא מספרת (מנחות כט ב) כאשר משה רבינו עלה לשמים כדי להוריד את התורה, ראה איזה צדיק יושב ומלמד תורה והיו לפניו שורות שורות של תלמידים, ניסה משה רבינו להתקרב ולא הצליח להבין את הדברי תורה שהוא אמר, שאל משה

דרשו", כאשר אדם חוזר בתשובה הקב"ה מלך מוחל וסולח, כאשר יהודי אומר לקב"ה אני רוצה לחזור בתשובה הקב"ה מוחל וסולח לו, אבל אין הדבר מובן בשכל, כי אם אדם יעמוד לפני שופט בכל זאת ייתן את הדין, אבל אצל בורא עולם הוא סולח, לכן הרשעים לא חוזרים בתשובה כי הדבר לא מובן להם בשכל, לכן "רחוק מרשעים ישועה" זו התשובה, והטעם "כי חוקיך לא דרשו".

### שכרו של דמא בן נתניה על שכיבד את אביו

הגמרא במסכת קידושין (לא א) מספרת על גוי מאשקלון ושמו דמא בן נתניה שהגיעו אליו חכמי ישראל לקנות אבן שהייתה חסרה באבני החושן, אמר להם אותו גוי שאינו יכול עכשיו למכור להם את האבן מכיוון שאביו ישן והמפתח מתחת לראשו, וחכמים הוסיפו עוד ועוד על הסכום של האבן היקרה כדי שישתכנע למכור להם את האבן, אמר להם אותו גוי אבא ישן ולא אעיר אותו משנתו בעבור כל הון שבעולם, אומרת הגמרא בעבור מצוות כיבוד אב שקיים אותו גוי, נתן לו הקב"ה שכרו ונולדה לו בעדרו פרה אדומה, וכאשר באו אליו חכמי ישראל לקנות את הפרה אדומה, אמר להם אותו גוי אין אני מבקש אלא שכר שהפסדתי בעבור כבוד אבא, ונתנו לו חכמי ישראל את מה שביקש.

הוא ליחזקאל: לך והחייה מתים בבקעת דורא. כיון שהחייה אותן, באו עצמות וטפחו לו לאותו רשע על פניו.

אמר: מה טיבן של אלו? אמרו לו: חבריהן של אלו מחייה מתים בבקעת דורא.

פתח ואמר: אתוהי כמה רברבין ותמהוהי כמה תקיפין מלכותיה מלכות עלם ושלטנה עם דר ודר וגו'. (-אותותיו כמה גדולים, ונפלאותיו כמה חזקים! מלכותו מלכות עולם, ושלטונו עם כל דור ודור. דהיינו, בכל הדורות). אמר רבי יצחק: יוצק זהב רותח לתוך פיו של אותו רשע, שאילמלא בא מלאך וסטרו על פיו ביקש לגנות כל שירות ותשבחות שאמר דוד בספר תהלים.

שואל הרבי מקוצק (הובא בשארית מנחם) , הרי יש לאדם בחירה בין טוב לרע למה המלאך סטר לו על פיו ועצר אותו לכתוב ספר תשבחות לקב"ה?

אלא אומר הרבי מקוצק אמר הקב"ה לנבוכדנצר אתה רוצה לכתוב ספר תשבחות לקב"ה כאשר אתה יושב על כסא המלכות והכל אצלך טוב, אבל מתי שרע לך אתה מפסיק לשבח את הקב"ה. אבל דוד המלך גם כאשר היה לו צרות ובעיות כל חייו היה אומר צרה ויגון אמצא ובשם ה' אקרא.

### הרשעים לא חוזרים בתשובה כי הם לא מאמינים בחוקים

דוד המלך אומר בתהלים (ק"ט קנה) "רחוק מרשעים ישועה כי חוקיך לא

## הטעם שקיבל המא את שכרו על ידי פרה אדומה

טעמה כלל והיא מצוות פרה אדומה שזו מצווה כנגד השכל וההיגיון, לכן שילם הקב"ה לאותו גוי שכיבד את אביו דווקא בפרה אדומה שנולדה לו בעדרו, כי רצה הקב"ה להראות שזהו ההבדל בין עם ישראל לגויים, למרות שאותו גוי בעבור כיבוד אב ואם הפסיד רווח עצום, אבל עם ישראל יותר חשובים ממנו אפילו על מצווה שלא מובנת כלל על פי השכל וההיגיון הם נותנים את כל ממונם, לכן שילם לו הקב"ה בפרה אדומה שזו מצווה בלי טעם, ובאו חכמי ישראל ושילמו לו עליה כל הון שבעולם אפילו שאין טעם במצווה כי כך ציווה בורא עולם בתורה הקדושה.

שואל הרבי מקוצק (אמת מקוצק תמצח אות תיט) הרי ידוע שהכל מדוקדק מן השמים בדיוק ומדוע הקב"ה שילם את שכרו לאותו גוי דווקא ע"י שנולדה לו פרה אדומה בעדרו, הרי יש הרבה דרכים לקב"ה לשלם לאותו גוי שכר על מצוות כיבוד אב שקיים? אלא מבאר הרבי מקוצק רצה הקב"ה ללמדנו את ההבדל בין עם ישראל לגויים, הרי המצווה המובנת ביותר על פי השכל וההיגיון היא מצוות כיבוד הורים, הרי כל אדם יודע כמה אביו ואמו טרחו ודאגו בשבילו, וכנגדה יש את המצווה שלא מובן



## הצדיק יורד כדי להעלות יהודי לקדושה

גזרתי ואין לך רשות להרהר אחריה!" עליך לדעת שגם אם תתבטל מלימוד התורה בשביל ללמד את זה שאיננו מסוגל להבין - עדיין חובה עליך לעשות זאת!

זה המעלה של הצדיקים שהיו מקריבים את עצמם כדי להעלות לקדושה את עם ישראל, הרי הצדיק שנמצא בחברת אנשים פחותים שהם מטנפים את הפה שלהם ומדברים מילים גסות ומילים טמאות הם יכולים להוריד בקדושה של הצדיק, ולכאורה עדיף לצדיק להתרחק מאותם אנשים, אבל המעלה של הצדיק שהצדיק לפעמים יורד ממדרגתו כדי להעלות את

כתוב בספר נר ישראל (רוזין ח"א עמ' רנב ב בשם אדמו"ר מאז"יערנא ז"ע) סוד הענין של פרה אדומה שהיא מטהרת את הטמאים ומטמא את הטהורים, כאשר היה בא יהודי טמא לבית המקדש היה הכהן מזה על הטמא את האפר של פרה אדומה, היה היהודי נהפך לטהור אבל הכהן נהיה טמא, והכהן היה מקריב מעצמו שיהיה טמא העיקר שהיהודי שבא לפניו יטהר. יכול לבוא הכהן ולומר: "אינני רוצה לטהר את הטמא-מת, למה שארד מקדושתו בשביל אחד שלא היה מסוגל לשמור על עצמו בקדושה ובטהרה?!" באה פרה אדומה לומר לך: "חוקה חקקתי וגזרה



הנמשל לפעמים יהודי נופל לטומאה וכדי להחזיר אותו בחזרה אל הקדושה הצדיק צריך לרדת ולהתחבר אליו כדי להעלות אותו אל הקדושה.

### אסתר המלכה הקדיבה את עצמה להתחתן עם גוי העיקר להציל את עם ישראל

רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל שואל (יערות דבש ח"א דרוש ג' ד"ה אמנם ידוע, והביאו בספרו ישועה גדולה אסתר ט לב וראה כיו"ב בפירוש עיני העדה) למה נקראת מגילת אסתר על שם אסתר המלכה ולא על שם מרדכי היהודי, הרי לכאורה כל המגילה היתה סביב מרדכי שנלחם עם עמ"י שלא ילכו למשתה שעשה אחשוורוש, ולא השתחווה להמן, ועשה צום ולבש שק ואפר והתפלל כנגד הגזירה, עד הישועה שהוא יצא בלבוש מלכות והרכיבו המן על הסוס, ולבסוף הוא נעשה משנה למלך?

אלא מבאר רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל כיוון שאסתר הקריבה מעצמה ומסרה את עצמה להתחתן עם מלך גוי העיקר כדי להציל את עם ישראל, כאשר יהודי מסכים להקריב מעצמו, ואפילו אולי שמקריב את חיי העולם הבא שלו בשביל אדם אחר, המעלה שלו גדולה מאוד ולכן זכתה אסתר שהמגילה נקראת על שמה.

לכן התורה אומרת "זאת חוקת התורה" ולא זאת חוקת פרה אדומה מכאן תלמד לכל התורה שיהודי צריך להקריב למען חברו.

אותם יהודים אל הקדושה, וזה ההקרבה של הצדיק שהוא מקריב מעצמו שיורד כדי להעלות את אותם יהודים ולקרב אותם אל הקדושה, וזה הייתה מעלתם של הכהנים שהיה הכהן מקריב מעצמו שהיה נטמא העיקר שהיהודי שבא לפניו יטהר.

### הרופא ירד לדעתו של בן המלך וכך הוא דיפא אותו

רבנו הקדוש רבי נחמן מברסלב (מובא בספר שיח שרפי קודש ח"א אבניה ברזל, ס" תקפ"א) מביא מעשה בבן של מלך שיום אחד החליט שהוא תרנגול והוריד את בגדיו והיה יושב מתחת לשולחן, והיה אוכל את העצמות ואת שאריות האוכל שהיה נופל מהשולחן, וקרא המלך לכל הרופאים ולא מצאו לו רפואה, עד שבא איזה אדם חכם והוריד את בגדיו וישב גם הוא מתחת לשולחן עם בן המלך, ושאל אותו בן המלך מי אתה? אמר לו אני תרנגול והיה אוכל איתו את פירורי הלחם שהיו נופלים מן השולחן והיה מקפץ כמו תרנגול, אחרי שלושה ימים אמר אותו חכם תביאו לי בגדים והיה מקפץ תחת השולחן והיה אומר גם תרנגול יכול ללבוש בגדים ושראה כך בן המלך גם הוא לבש בגדים, ואחרי עוד כמה ימים אמר אני רוצה לשבת על כיסא ליד השולחן, והיה אומר גם תרנגול יכול לשבת ליד השולחן, וגם בן המלך חזר לשבת ליד השולחן כבני אדם וכך לאט לאט היה אותו אדם חכם עושה עד שבן המלך התרפא וחזר להיות כמו בן אדם.



## אתם קרויים אדם ואין אומות העולם קרויים אדם

הוא לא נטמא ומי שמאחיל על יהודי שמת הוא נטמא?

### הטעם שיהודי שנפטר מטמא

אלא אומר האור החיים הקדוש רבי חיים בן עטר (במדבר יט ב), משל למה הדבר דומה לשתי צנצנות אחת של דבש והשנייה של זבל, לאן ילכו רוב הזבובים? לצנצנת של הדבש.

כך הנמשל, בגוי כוחות הטומאה מצויים בו תדיר גם כאשר הוא חי, לכן אין להם תאוה להיכנס בו אחרי שהוא מת כי הם מצויים בו כל הזמן, אבל בגוף של יהודי יש לכוחות הטומאה תאוה גדולה להיכנס בו, כי כל זמן שהוא חי יש בו נשמה קדושה ואינם יכולים להיכנס בו, אבל בשעה שיהודי נפטר והנשמה יוצאת מגופו וחוזרת לעולם העליון מיד נכנסים בגוף כל כוחות הטומאה ולכן יהודי שמת הוא מטמא באוהל אבל גוי לא מטמא במת.

אומרת לנו התורה (במדבר יט יד) "וזאת התורה אדם כי ימות באוהל כל הבא אל האוהל וכל אשר באוהל יטמא שבעת ימים". דורשת הגמרא (בבא מציעא קיד ב) אדם כי ימות באוהל אתם קרויים אדם ואין אומות העולם קרויים אדם, אתם מטמאין באוהל ואין אומות העולם מטמאים באוהל.

### טומאה וטהרה שייך רק בעם ישראל

כל ענין של טומאה וטהרה שייך רק בעם ישראל, אבל אצל אומות העולם אין שייכות לכל ענין של טומאה וטהרה, ויותר מזה התורה הקדושה אומרת לנו בפרשת השבוע יהודי שמאחיל על המת נהיה טמא רק אם המת יהודי, אבל אם המת הוא גוי מי שמאחיל עליו לא מקבל טומאה.

לכאורה זה דבר פלא הרי גוי וודאי הוא טמא אם כן מדוע מי שמאחיל עליו



## לימוד תורה ושמירת שבת מכפר על כל העבירות

ביום השלישי גם ביום השביעי לא יטהר, זה מדבר בזמן שבית המקדש קיים היה נטהר על ידי אפר הפרה. אבל בזמן הזה שכולנו טמאי מתים מה נעשה?

בספר אהבת חיים (פרשת חוקת ד"ה ונחזור) כותב על הפסוק (במדבר יט יא) "הנוגע במת לכל נפש אדם וטמא שבעת ימים הוא יתחטא בו ביום השלישי וביום השביעי יטהר", אבל אם חס ושלום לא יתחטא

בו ביום השלישי וביום השביעי יטהר, זאת אומרת שנתנה לנו התורה שני דברים, ביום השלישי הכוונה לתורה שנתנה בחודש השלישי ונקראת אורין תליתאה תורה נביאים וכתובים, לכן אדם שרוצה שיתכפר לו בלי קרבן ובלי סגופין ושיהיה לו חלק באלקי ישראל ושיזכה לרום מעלה צריך לקבל על עצמו עול תורה על ידי קביעות בתורה.

וביום השביעי יטהר הכוונה לשמירת השבת כהלכתה, אם מקים שני דברי הללו מוחלים לו עונותיו של אדם.

אלא אמרו חכמינו זיכרונום לברכה אין דבר שלא רמוז בתורה פה מדבר על אותה הטומאה שהיא יותר מטומאת המת כגון עברות חמורות מן התורה, עבודה זרה, גילוי עריות, שפיכות דמים לשון הרע, ואם במקרה אחד פיתה אותו יצר הרע חס וחלילה ועבר על כולם או מקצתם ומתחרט, מה היא תקנתו?

**שמירת שבת ולימוד תורה מטהרים את האדם מכל העבירות**  
אמרה תורה בקצור נמרץ, הוא יתחטא



## אין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית את עצמו עליה

שבאמת אי אפשר לעולם להסתדר בלעדיו, כנגד זה מוכחים לו שהרי לאחר פטירתו מן העולם גם אז ימשיך העולם להסתדר ולא יחרב העולם. לכן גם בשעה שהוא לומד יחשוב שהוא מת וכולם יסתדרו בלעדיו. וזה מה שאמרו, אין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו, שמעלה על מחשבתו שהוא נטרד מהעולם, ואז שאלת הזמן לא תטריד אותו.

### בשעה שהוא לומד ידגיש כאילו הוא מת

מביא החפץ חיים (על התורה פרשת חוקת) משל לסוחר גדול שהיה לו בית מסחר גדול ובו בילה את רוב שעות היום, כמעט

אומרת לנו התורה במדבר יט (ד) "זאת התורה אדם כי ימות באוהל" הגמרא בברכות (סג ב) אומרת אין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה.

שואל החפץ חיים, הרי כתוב "וחי בהם" ודורשים ולא ימות בהם, א"כ איך דרשו מכאן שאין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה. הרי אסור להמית עצמו עליה?

אלא מתרץ, על פי הרוב האדם משתמט מעשיית מצוות ומעשים טובים בטענה כי הוא טרוד ואין לו פנאי, והוא משכנע את עצמו באמיתות הטענה הזו,

מקיימים אלא במי שממת עצמו עליה", אדם צריך לחשוב "שהוא מת", ועל כך אין לו תשובה כי אין לו זמן. ורק אם יחשוב כך, יוכל ללמוד ולקיים את התורה הנותנת חיים ללומדיה ועושיה.

### יחשוב שזה היום האחרון שיש לו ללמוד

החפץ חיים על התורה (פרשת ואתחנן עמ' רלח) היה אומר בשם גאון אחד, שאדם צריך לשער בנפשו שלושה דברים, א. אין לו אלא יום אחד לחיות. ב. אין לו אלא פרק משניות אחד או דף גמרא אחד שבו הוא עוסק כעת. ג. הוא היהודי היחידי בעולם שהקב"ה מצווהו על קיום התורה, ובו תלוי קיום העולם. כשהוא יחשוב שיש לו רק יום אחד לחיות, יעשה האדם כל מה שבכוחו לשוב בתשובה ולקיים מצוות ולא ידחה זאת למחר. כשיחשוב שאין לו אלא פרק אחד או דף גמרא אחד, לא יתעצל בלימודו, ולא יתפתה לעצת היצר שמרפה את ידיו, שיש לך עוד זמן עד שתסיים את המסכת. ואם יחשוב שכל קיום העולם תלוי עליו, יזדרז ויתחזק במעשיו מול טענות היצר המטעהו ואומר לו, בוודאי נמצאים אנשים אחרים מקיימי התורה כראוי, הם שיקיימו את העולם.

לא היה לו זמן להתפלל במנין. עברו שנים, האיש התקרב לגיל זקנה, כוחותיו נתדלדלו, וחש כי יומו מתקרב וכי עליו יהיה לתת בזמן הקרוב דין וחשבון על פעלו. החליט "להכין צידה לדרך", וכבר למחרת הלך לבית הכנסת להתפלל במנין, ולאחר התפילה נשאר ללמוד שעתיים. כששב למסחרו כעבור כמה שעות, שאלה אשתו, הרי כל החנות מלאה סוחרים, היכן היית? א"ל הייתי טרוד והתעכבתי בדרך. למחרת, כשראתה שבעלה מאחר, הלכה לחפשו בבית הכנסת, ולתדהמתה מצאה אותו יושב ולומד. התחילה לצעוק עליו בקול, מה זה איתך, וכי יצאת מדעתך, החנות מלאה קונים ואתה יושב ולומד. אמרה לו לא אכפת לי ההפסד שאתה גורם לנו, אבל וכי אפשר לגרש קונים מהחנות בו בזמן שכל הסוחרים מסביב מתחרים בנו?

אמר לה בעלה, שמעי נא, מה היית עושה לו בא מלאך המוות ואומר לי, הגיע זמנך להיפטר מהעולם בוא עימי, וכי הייתי יכול לומר לו אין לי זמן עכשיו כיון שהחנות מלאה קונים, א"כ תוכלי לחשוב כי עכשיו אני מת, ומה אכפת לך אם בעוד שעתיים אקום לתחיה ואבוא לעזור לך? זו כוונת דברי חז"ל "אין דברי תורה



## פטירת מרים

אלא אומר המדרש (פתיחה לאיכה סי לג) אחרי חטא המרגלים הקב"ה גזר על כל דור המדבר שימותו ולא יכנסו לארץ ישראל, ובכל שנה בליל ט' באב היו חופרים קברים וכולם נכנסים לתוכם והיו מתים חמש עשרה אלף, והשאר היו יוצאים מהקברים והולכים לביתם, בשנה האחרונה שהיו בני ישראל במדבר בשנת הארבעים נשארו החמש עשרה אלף האחרונים של דור המדבר ונכנסו לקברים בליל ט' באב ולא מתו, וחשבו שטעו בתאריך כי היו מקדשים על פי הירח ואולי לא קידשו נכון, ונכנסו לקברים עוד יום ובבוקר קמו ולא מתו, וכן עשו עוד יום עד שהגיע טו' באב שאז הירח נראה במילואו כבר אי אפשר לטעות ובוודאי עבר ט' באב, וכיון שלא מתו הבינו שהגזירה התבטלה ובזכות מה החמש עשרה אלף האחרונים לא מתו בזכות שמרים מתה כמה ימים קודם ופטירת הצדקת מכפרת ולכן ניצלו ולא מתו. כי מרים הנביאה נסתלקה ב' בניסן, וזאת הייתה שנה לפני שעם ישראל נכנס לארץ ישראל לכן בפטירתה היא כיפרה עליהם.

### מרים הנביאה

מי הייתה מרים הנביאה?

מרים הנביאה היתה בתו של עמרם נשיא שבט לוי ואחותם של משה רבינו ואהרון הכהן.

מיד אחרי מצוות פרה אדומה התורה הקדושה מספרת לנו על פטירתה של מרים הנביאה כמו שכתוב (במדבר כ א) "ויבואו בני ישראל כל העדה מדבר צין, ותמות שם מרים ותיקבר שם".

לדעת האבן-עזרא (במדבר כ א) , אין בתורה תיאור של הנעשה בשנים הרבות שבהן הסתובבו בני ישראל במדבר כעונש על חטא המרגלים, התורה מתארת רק את השנה הראשונה (ותחילת השנה השנייה) , ולאחר מכן בפרשת חוקת התורה מתחילה את תיאור השנה הארבעים, השנה שבה עומדים ישראל לקראת הכניסה לארץ.

### מה פרה אדומה מכפרת אף פטירתה של מרים מכפרת

אומר רש"י (במדבר כ א) למה נסמכה פרשת פרה אדומה לפטירתה של מרים הנביאה?

אלא לומר לך מה פרה אדומה מכפרת אף מיתת צדיקים מכפרת.

ומקורו מדברי הגמרא במסכת מועד קטן (כה ב) אמר ר' אמי למה נסמכה מיתת מרים לפרשת פרה אדומה? אלא לומר לך, מה פרה אדומה מכפרת, אף מיתתם של צדיקים מכפרת.

צריך להבין על איזה עוון הייתה צריכה מיתת מרים לכפר?

למה נקראת שמה מרים?

### עוד שהייתה מרים ילדה קטנה כבר הייתה נביאה

הגמרא במסכת מגילה (יד א) אומרת לאורך כל הדורות היו לעם ישראל שבע נביאות ואלו הן: שרה, מרים, דבורה, חנה, אביגיל, חולדה, ואסתר. ואחת מתוך שבע נביאות שהיו לעם ישראל הייתה מרים הנביאה.

עוד אומרת הגמרא (שם) כבר כאשר מרים הייתה ילדה קטנה בגיל חמש, היא זכתה לנבואה שהייתה אומרת עתידה אימי שתלד בן שהוא יושיע את ישראל, וכשנולד משה נתמלא כל הבית כולו אורה, בא עמרם אביה ונישק אותה על ראשה אמר לה: בתי, נתקיימה נבואתך. וכיוון שהטילוהו ליאור, עמד אביה וטפחה על ראשה. אמר לה: בתי, היכן נבואתך? וזהו שנאמר "ותתצב אחתו מרחק לדעה מה יעשה לו" לדעת מה יהיה בסוף נבואתה."

### בצלאל שבנה את המשכן היה הנבד של מרים הנביאה

כתוב בתורה (שמות לח כב) מי האומן שבנה את כל הכלים של המשכן? בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה. ומי היה חור? חור היה בנה של מרים.

בזכות מה זכתה מרים הנביאה שבצלאל שבנה את כל הכלים במשכן יהיה מזרעה?

בזכות המסירות נפש של מרים להציל את ילדי ישראל היא זכתה שיצא ממנה בצלאל, וכמו שאומרת התורה שיוכבד ומרים היו המיילדות במצרים ואפילו

כתוב במדרש (מדרש וישע פסיקתא רבתי טו, וכן שיר השירים רבה ב יא) לפי שכאשר נולדה החלו המצריים למרר את חיי בני ישראל, לכן נקראה מרים על שם הפסוק (שמות א יד) "וימררו את חייהם."

מרים הנביאה נפטרה בעשרה בניסן והיא חיה במשך מאה עשרים ושבע שנים.

### בזכות מרים הנביאה נולד משה רבינו

הגמרא מספרת (סוטה יב א) בזכות מרים הנביאה נולד משה רבינו, כאשר פרעה גזר כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו וכל הבת תחיון, כאשר ראה עמרם את הגזירה של פרעה אמר לשווא אנחנו עמלים להוליד בנים הרי בין כה פרעה יזרוק אותם ליאור, עמד וגירש את אשתו, כיון שראו בני ישראל את עמרם שהיה גדול הדור וגירש את אשתו, עמדו כל עם ישראל וגירשו את נשותיהם. באה מרים בתו הקטנה של עמרם ואמרה לו אבא גזרתך קשה יותר משל פרעה, ולמה? פרעה גזר רק על הזכרים ואתה גוזר גם על הנקבות, ולא עוד אלא פרעה לא גזר אלא בעולם הזה, ואתה גזרת בעולם הזה ובעולם הבא. ולא עוד אלא פרעה רשע הוא גזרתו ספק מתקיימת, ואתה צדיק וגזרתך על כל פנים מתקיימת. אמר לה בתי את צודקת, עמד עמרם והחזיר את יוכבד אשתו, עמדו כולם והחזירו נשותיהם. ומיד אחר כך נולד משה רבינו. רואים שבזכות מי נולד משה רבינו בזכות מרים הנביאה.

ובזכות המסירות נפש של מרים להציל את ילדי ישראל היא זכתה שממנה יצא בצלאל שהוא בנה את כל הכלים שבמשכן.

שפרעה גזר שכל הבן היילוד היאורה תשליכוהו, בכל זאת הם לא שמעו בקול פרעה אלא הם היו מחיות את הילדים



## בארה של מרים

### אחד מעשרה דברים שנבדאו בערב שבת בין השמשות זה פי הבאר

כתוב במשנה בפרקי אבות (ה ו) אחד מעשרה דברים שנבראו בבריאת העולם בערב שבת בין השמשות היה בארה של מרים.

איך היתה נראית הבאר?

אומרת הגמרא בשבת (לה א) הבאר הייתה סלע עגולה שהייתה מחוררת כמו מסננת, וממנה היו יוצאים מים בדרך נס, (עי' רש"י במסכת שבת שם כמין כברה - סלע עגול ועשוי ככברה). והייתה הסלע מתגלגלת איתם לכל מקום שהיו הולכים, והמדרש אומר אפילו שהיו במדבר במקום יבש וצימאון.

מובא בתוספתא, (סוכה ג, יא) שהבאר דומה לסלע מלא כברה, מפכפכת ועולה, עולה עמהן להרים ויורדת עמהם לגאיות. במקום שישראל שרויין-היא שורה כנגדן, כנגד פתחו של אוהל מועד.

וכן כתב רש"י במסכת תענית (ט א) בארה של מרים - סלע זזבין (-יוצאים) ממנו מים והיה מתגלגל והולך עם ישראל, והוא הסלע שבו היכה משה וכו'.

אנחנו רואים בתורה אחרי שעם ישראל יצאו מארץ מצרים והגיעו למדבר, וכשהיו במדבר לא היה להם מה לאכול והקב"ה עשה להם נס וירד להם אוכל מן השמים שהוא המן שזה האוכל של המלאכים, אולם מאין היה להם מים לרוות צמאונם?

אלא אנחנו רואים בתורה שכל עם ישראל היו שותים מים במשך כל הארבעים שנה שהיו במדבר מבארה של מרים ועם ישראל היו קרוב לחמישה מיליון בני אדם.

כמו שבמן היו כל הטעמים שבעולם כך במים מהבאר של מרים היו כל הטעמים שבעולם וכמו שהביא החיד"א (דבש לפי ב, ג) מהצמח דוד שהבאר הייתה כמו המן, שאם רצה יין או חלב או דבש היה טועם.

וכן רבי יוסף ענגיל בגליוני הש"ס (ברכות מח ב) ציטט את דברי "מדרש תלפיות" (ערך יין) שכתב כמו שבמן שהיה אפשר לטעום כל מיני מאכלים, כך בבארה של מרים היה אפשר לטעום כל מיני שתיה שרוצים.



## מהבאר של מדים היו בני ישראל שטין בספינות ללכת משבט לשבט

מודיעין בין כל אחת ואחת גבולן ואין אחד צריך לחברו.

### הבאר המן וענני כבוד היו בזכות משה אהרן ומרים

שינו בגמרא במסכת תענית (ט א) ר' יוסי בר' יהודה אומר שלשה פרנסים טובים עמדו לישראל אלו הן, משה ואהרן ומרים, וג' מתנות טובות ניתנו על ידם, ואלו הן, באר וענן ומן, באר בזכות מרים, עמוד ענן בזכות אהרן, מן בזכות משה, מתנה מרים נסתלק הבאר שנאמר (במדבר כ, א) "ותמת שם מרים" וכתוב בתריה "ולא היה מים לעדה". (והוא ברש"י כ, א).

### הבאר בזכות מרים הנביאה

כתב החתם סופר (דרשות עמ' רצו) "ההפכי הצור אגם מים" (תהלים קיד ח) סופי תיבות מרים, כי הבאר בזכות מרים. "חלמיש למעינו מים" ס"ת גמטריא משה עם הכולל, לרמז שחזרה בזכות משה.

### זכות מה זכתה מרים לבאר שיהיה זכותה? - בזכות החסד

שואלים רבותינו ז"ל בזכות מה זכתה מרים שהבאר תוציא מים בזכותה במשך 40 שנה?

אלא אומר המדרש כאשר משה רבינו היה תינוק אמא שלו שמה אותו בתיבה

מרוב המים שהיו יוצאים מהבאר של מרים היו בני ישראל שטין בספינות ללכת משבט לשבט, וכמו שכתוב במדרש שנישיאי ישראל סובבין אותה במקלותיהם ואומרים עליה את השירה: "עלי באר ענו לה" והמים מבעבעין ועולין כעמוד למעלה. וכל אחד ואחד מושך במקלו, איש לשבטו ואיש למשפחתו.

כתוב בילקוט שמעוני (סוף פקודי) הבאר הייתה בפתח החצר סמוכה לאוהל של משה, והיא הייתה מודיעה לכל המחנות היאך יחנו. כיצד? כיון שעמדו קלעי החצר, היו שנים עשר הנשיאים עומדים על הבאר ואומרים שירה, שנאמר (במדבר כא) : באר חפרו שרים וגו'. והיו מימי הבאר יוצאין ונעשין נהרות נהרות. נהר אחד יוצא ומקיף את מחנה שכינה. ומאותו נהר יוצאין ארבעה נהרות בארבע זוויות החצר, כל אחד ואחד הולך לבסוף ומשמש שתי רוחות, דרום ומזרח, ויוצא אל מחנה ישראל. עבר מחנה הלויים, היו מתערבין הנהרות זה לזה ומקיפין את כל מחנה הלויים ומהלכין בין משפחה למשפחה, ונראין (אוהליהו מסודרים) טבליות טבליות (מחותכין זמ"ז בנהרות) מקיפין את מחנה השכינה.

ונהר גדול מקיף את כל מחנה ישראל מבחוץ ונעשים נהרות נהרות בין כל שבט ושבט (ובין כל משפחה ומשפחה) והיו הנהרות



בזכות מרים שהייתה עמוד החסד כמו שנאמר (שמות א יז) ותחין את הילדים שהיו מספיקות להן מים ומזון זכו לבאר, בזמן שפרעה גזר במצרים כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, התורה אומרת לנו ששני המיילדות העבריות שפרה ופועה לא שמעו בקול פרעה והיו מחיות את הילדים, ומי היו שפרה ופועה? שפרה זו יוכבד ופועה זו מרים, יוכבד הייתה מביאה לחם ליולדות, ומרים הייתה מביאה מים לכן זכתה שהבאר יהיה בזכותה.

בזכות אהרן שהיה עמוד העבודה והקריב קורבנות שגורמים להשראת השכינה ולעשות שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, לכן זכו לענני הכבוד שענני כבוד היו מסמלים את השלום והאחדות.

## מה הקשר בין פטירת מרים למה שלא היה מים

מיד אחרי פטירת מרים אומרת לנו התורה (במדבר כ ב) "ולא היה מים לעדה לשתות ויקהלו על משה ועל אהרן".

המדרש (במד"ר א ב הובא ברש"י כ ב) שואל מה השיכות בין פטירת מרים למה שלא היה מים לעם ישראל לשתות?

אלא מבאר המדרש במשך כל הארבעים שנה שהיו בני ישראל במדבר הייתה הבאר מוציאה מים בזכות מרים, ובזמן שמתה מרים פסק הבאר להוציא מים, לכן התורה

ביאור והלכה, אבל מרים אחותו עמדה והסתכלה מה יהיה בסופו, כמו שכתוב (שמות ב ד) ותצב אחותו מרחוק לדעה מה יעשה לו, אמר הקב"ה הואיל ומרים המתינה למשה על יד היאור, לכן תזכה שכל עם ישראל יזכו לשתות מים על ידה, ומכיון שהיא עשתה חסד עם משה בקשר למים, ששמרה עליו היאור, לכן כאשר משה היה המנהיג ניתן דרכה חסד של מים כראוי בזכות החסד שעשתה.

## על ידי דברים קטנים אפשר לזכות לדברים גדולים ביותר

לפעמים על ידי דברים קטנים ביותר יכול אדם לזכות לדברים הגדולים ביותר, כי הקב"ה לא מבקש מן האדם דברים גדולים אלא דברים קטנים שיהודי עושה מכל הלב.

## משה אהרון ומרים כל אחד היה מיוחד במידה מסוימת

הכלי יקר (כא יז) אומר הטעם שהבאר באה בזכות מרים הוא משום שהיו ג' מנהיגים בדור המדבר וכל אחד היה מיוחד במידה מסוימת.

בזכות משה עמוד התורה זכו למן, כמו שהתורה מן השמים כך ירד המן מן השמים, וכמו שאמרו חז"ל (ילקי"ש בשלח רנח) לא נתנה תורה אלא לאוכלי המן, והתורה נמשלה לחם כמו שכתוב (משלי ט ה) לכו לחמו בלחמי.

כתבה שמיד אחרי שמתה מרים לא היה מים לעדה לשתות, ומיד באו כל בני ישראל למשה ואהרן והתלוננו שאין מים לשתות ושהם עומדים למות בצמא.



## איך כאשר מיד שמתה מרים לא היה להם מים

### בגלל שלא הספידו את מרים נענשו שהבאר הפסיקה להוציא מים

אומר "הכלי יקר" (במדבר כ ב) הסיבה שנענשו בני ישראל והפסיק הבאר להוציא מים מפני שמרים נפטרה ולא הספידו אותה כראוי, כי אצל משה ואהרן נאמר "ויבכו אותם בני ישראל", וכאן לא נאמר ויבכו אותה אלא כתוב ותמת שם ותקבר שם כי במקום שמתה שם תהא קבורתה לאלתר ונשכחה מן הלב, על כן נענשו ונחסר להם המים כדי שידעו למפרע שהבאר נבעה בזכות מרים, מכאן אנחנו למדים שבני ישראל היו צריכים להמשיך לשתות מהבאר של מרים גם לאחר מיתה אבל בגלל שבני ישראל לא ספדו לה כראוי לכן נענשו והפסיקה הבאר להוציא מים.

### איך שכחו בני ישראל להספיד את מרים

שואלים רבותינו ז"ל איך יכול להיות שבני ישראל לא הספידו את מרים הנביאה ולא התאבלו עליה, הרי כל עם ישראל ידעו שבזכות מרים הייתה הבאר מוציאה

שואל הר"ד אבודרהם (עמוד שעא) (הובא באר הגולה יו"ד שלט ס"ה) איך יכול להיות שמיד שמתה מרים מיד כבר לא היה להם מים, הרי בטוח היו ממלאים מים בכדים וחביות ולא בכל שעה היו שותים מהבאר אז גם כאשר הבאר הפסיקה להוציא מים בטוח היה להם מים בכדים ובחביות?

### מלאך המוות רוחץ את הדבנו במים שבבית המת

אלא מבאר על פי הדין (הובא בשולחן ערוך יור"ד בסימן שלט ס"ה) שבזמן שנפטר אדם בבית מיד שופכים את כל המים שיש בכל הבתים הסמוכים, ומה הסיבה לכך? כי כתוב שמלאך המוות יש לו חרב שבה הוא לוקח את הנשמה, ומיד אחרי שמלאך המוות לוקח את הנשמה הוא לוקח את הסכין ורוחץ אותה במים שבבית ולכן נהגו לשפוך את המים, וזה הסיבה שמיד שנפטרה מרים לא היה מים כי ברגע שמרים מתה כולם שפכו את המים שהיה להם ולכן לא נשאר להם מים לשתות.

קבין של חברו, ופירשו של דבר קב זה כמות קטנה, וחביב על האדם כמות קטנה של קב אחד שהוא טרח עליו אבל זה שלו, יותר מתשעה קבין של חברו שנתן לו חברו במתנה, כי הטבע בעולם מה שאדם טרח ועמל קשה כדי להשיג אותו הוא חביב מאוד על האדם, ומה שאדם לא טרח עליו הוא פחות יקר לאדם.

### הזורעים בדמעה ברינה יקצורו

וכן כתוב בפסוק (תהלים קכו ה) "הזורעים בדמעה ברינה יקצורו", וביארו של דבר כאשר אדם זורע בדמעות מרוב שהוא טורח ועובד קשה מאוד, כאשר הוא קוצר את התבואה והוא רואה את התוצאה של כל מה שטרח עשה פירות, יש לו שמחה גדולה והוא מעריך את הדבר מאוד.

### אדם הראשון לא היה לו הכרת הטוב בגלל שקיבל הכל בחינם בלי לטרוח

אדם הראשון היה נמצא בגן עדן והיה לו כל טוב והיו מלאכים משקיף אותו בין מששת ימי בראשית, ועם כל זה לא היה לו הכרת הטוב לקב"ה והלך ואכל מעץ הדעת, כי טבע האדם דבר שאדם מקבל בחינם בלי לטרוח עליו הוא לא מעריך אותו ואין לו הכרת הטוב.

כמה פעמים רואים אנשים שכל חייהם עבדו קשה עד שהגיעו להצלחה גדולה בפרנסה, ואז היו אומרים אנחנו עבדנו קשה ואנחנו ברוך ה' יש לנו יכולת אז ניתן לילדים כל מה שהם רוצים וכשעובר זמן פתאום האבא רואה שכל מה שנותן

מים, ובני ישראל שתו מים במשך ארבעים שנה איך לא התאבלו ולא הספידו את מרים הנביאה? איך לא הכירו טובה למרים?

### מה שאדם לא טרח עליו הוא לא מעריך אותו

אלא אומרים רבותינו ז"ל דבר גדול מאוד שהטבע שבעולם מה אדם מעריך ונותן לו חשיבות?

מה שאדם טרח עליו והתייגע עליו הדבר הזה חביב על האדם, ואפילו שהערך הכספי של הדבר הוא שום דבר אבל בגלל שהאדם טרח עליו אז הוא יקר מאוד לאדם, אבל דבר שאדם מקבל בחינם ולא טרח עליו אדם לא מעריך את הדבר.

וכן כתוב (תהלים קכח ב) יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך- וביאורו של דבר כאשר אדם אוכל מה הוא יגע וטרח עליו יש לו הנאה גדולה.

מכיון שאת המים מהבאר של מים בני ישראל קיבלו בחינם בלי שהיו צריכים לטרוח כלל, ודבר שאדם מקבל בחינם ולא טרח עליו הוא לא מעריך אותו, לכן הם לא העריכו את המים שקיבלו בזכות מרים ולכן לא הספידו את מרים ולא התאבלו עליה.

### רוצה אדם בקב שלו יותר מתשעה קבין של חברו

זה מה שכתוב בגמרא (בבא מציעא לח א) רוצה אדם בקב שלו יותר מתשעה

אבל זה מה שהתורה הקדושה מלמדת אותנו מתי אדם יש לו הכרת הטוב מתי שהוא טורח להשיג איזה דבר, אבל דבר שבא לאדם בקלות ובחנם והוא לא טורח עליו לא יעריך אותו.

ליד אין לילד בכלל הכרת הטוב והוא לא מבין איך יכול להיות שילדים אחרים על כל דבר קטן ביותר יש להם הכרת הטוב ומעריכים מאוד, והילד שלו שנותן לו דברים יקרי ערך אין לו הכרת הטוב,



## הנשיאים התעצלו מלתת תרומה

נתנו הכל, וכשראו כך מאוד נצטערו הנשיאים ובסוף משה הסכים לקבל מהנשיאים את האבנים היקרות, לכן התורה מזכירה אותם אחרונים כדי להראות שהתרומה של הנשיאים הכי פחות חשובה, מכאן אנו לומדים כמה אדם צריך להיות זריז במצוות, כמו שאמרו חז"ל (פסחים ד א) "זריזין מקדימין למצוות".

דבר זה אנו רואים בפרשת ויקהל שהקב"ה אמר למשה רבינו שיגיד לבני ישראל שכל אחד יתנדב ויתרום לבניית המשכן, והתורה כותבת חמש עשרה סוגים של תרומות שהביאו בני ישראל, בהתחלה כותבת התורה 'וזאת התרומה אשר תיקחו מאיתם זהב וכסף ונחושת, ותכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועזים, ועורות אלים מאודמים ועורות תחשים ועצי שיטים' וכו', בסוף התורה כותבת (שמות לה ט) 'ואבני שוהם ואבני מילואים לאפוד ולחושן, ולכאורה הרי אותם אבנים היו אבנים יקרות מאוד והיה צריך לכתוב אותם בהתחלה לפני הזהב ומפני מה התורה כתבה אותם בסוף?

### הנשיאים לא עמלו על תרומתם

האור החיים הקדוש (שמות כה ז) כותב עוד תירוץ מדוע נכתבו האבנים הטובות רק בסוף, אמנם האבנים היו היקרות ביותר במיני התרומה, אך פחותות בחשיבותן הערכית. כל התרומות באו ע"י טורח ועמל או חסרון כיס של התורם, אבל תרומת אבני השוהם ואבני המילואים, רבי יונתן בן עוזיאל אומר שהגיעו מנהר פישון ומגן עדן. א"כ תרומה זו הייתה פחות חשובה לפני הקב"ה, כי באו שלא ע"י טורח ויגיעה, ואף לא ע"י חסרון כיס, ולכן הם נמנו בסוף.

אלא אומר המדרש (במד"ר פי"ב והובא ברש"י שמות לה כז) הנשיאים הם אלו שהביאו את האבנים היקרות, והם מוזכרים בסוף משום שהנשיאים אמרו בני ישראל יתרמו ומה שיהיה חסר אנו נשלם, ובסוף בני ישראל תרמו הכל וכשבאו הנשיאים לתת אמר להם משה כבר לא צריך בני ישראל

## אדם שמתרגל לקבל טובה זה נראה לו כמובן מאליו

עוד אומרים רבותינו ז"ל מכיון שבני ישראל התרגלו לטוב על ידי מרים הנביאה שכחו להכיר טובה כי בכח ההרגל למנוע להכיר טובה.

הטבע בעולם שאדם זר ורחוק עושה אם האדם טובה חד פעמית, מיד הוא מרגיש מחויבות להחזיר לו טובה ולהכיר לו טובה אבל שאדם רגיל לקבל טובה באופן קבוע ותמידי מאדם שקרוב אליו אז דווקא שם הוא שוכח להכיר טובה ולמה?

כי הטבע של האדם שהוא מתרגל לקבל טובה במשך זמן ארוך וזה הופך לו לטבע, וברגע שהוא כבר התרגל לקבל את הטובה והוא מרגיש שזה רגילות וחיובים לעשות לו כך, הוא שוכח להכיר טובה כי כיון שהתרגל לקבל את הטוב זה נראה בעיניו כדבר המובן מאליו. בני ישראל התרגלו לשתות מהבאר של מרים במשך 40 שנה ומתוך שהתרגלו שכחו להכיר טובה, ומתי הם התעוררו מתי שנחסר להם וכבר לא היה להם מים לשתות.

וכך לפעמים יהודי שוכח להכיר טובה לקב"ה על כל הטוב שהתרגל לקבל מבורא עולם ומתי מתעורר להכיר טובה רק שפתאום הטוב שהיה רגיל לקבל עכשיו נחסר.

רואים אנו כמה מידת הכרת הטוב זה דבר גדול מכיון שלא הכירו בני ישראל טובה למרים הנביאה פסק הבאר להוציא מים במדבר.

כתוב בגמרא (יומא עה א) לנשיאים היה יורד ביחד עם המן גם אבנים טובות ומרגליות, מכיוון שלא טרחו בשבילם אלא קיבלו אותם ביחד עם המן, לכן הקב"ה כתב אותם אחרונים כי העריך יותר את אלו שטרחו ואפילו שהביאו דבר פחות יקר, אבל הם טרחו בשביל להביא ולא בא להם בקלות.

לכן עם ישראל מכיון ששתו מים מן הבאר בלי לטרוח מכיון שקיבלו בחינם לא העריכו ולא היה להם הכרת הטוב.

לומדים אנחנו מכאן מה אדם מעריך מה שאדם טרח עליו ועבד קשה מאוד כדי להשיג אותו הוא יקר לאדם אבל מה שאדם לא טרח עליו הוא לא חשוב כל כך לאדם ולא מעריך אותו כמו שצריך, אנחנו רואים בתורה שהקב"ה לא החסיר לעם ישראל במדבר במשך ארבעים שנה שום דבר כמ"ש זה ארבעים שנה לא חסרת דבר והיה יורד אוכל מן השמים והיה הבאר של מרים מוציאה להם מים ועם כל הטוב אמרו ונפשנו קצה בלחם הקלוקל ואיך זה יכול להיות?

אלא זה מה שלימדו אותנו חז"ל בגמרא מה שאדם לא טרח בשביל להשיג אותו מה שאדם מקבל בחינם הוא לא מעריך אותו ומכיון שהוא לא מעריך הוא גם לא מכיר טובה כי הוא לא טרח עליו, ולכן עם ישראל מכיון ששתו מים מן הבאר בלי לטרוח מכיון שקיבלו בחינם לא העריכו ולא היה להם הכרת הטוב.

## הבאר של מרים נגזה

מרים ותקבר שם: ולא היה מים לעדה".  
אולם בארה של מרים שסיפקה מים  
במדבר נגזה אולם לא כלתה.

לאחר פטירתה של מרים, נעלמה הבאר,  
כמו שנאמר (במדבר כ א-ב): "ותמות שם



## היכן היום בארה של מרים?

### כל מי ששתה מהבאר מרים היה מתרפא

לבאר של מרים היו סגולות גדולות,  
המדרש מספר כל מי שהיה חולה כשהיה  
שותה מים מבארה של מרים מיד היה  
מתרפא, בני ישראל שיצאו ממצרים אחרי  
כל העבודות פרך היו בעלי מומים והיו  
חולים ועל ידי ששתו מבארה של מרים  
מיד נתרפאו.

### נוהגים במוצ"ש מיד לאחר ההבדלה לשתות מים

הרמ"א (רבי משה איסרליש) כותב בהגהות  
לשולחן ערוך (אורח חיים, הלכות שבת סוף  
סימן רצט) "ויש אומרים לדלות מים בכל  
מוצאי שבת, כי בארה של מרים סובבת  
כל מוצאי שבת כל הבארות והמעיינות  
וכל מי שפוגע בה וישתה ממנה מיד  
יתרפא מכל תחלואיו, לכן נוהגים לדלות  
בכל מוצאי שבת, כי אולי יזדמנו להם  
מבארה של מרים.

ולכן נוהגים בכל מוצ"ש מיד אחרי  
הבדלה לשתות מים שאם יפגע במים  
מבארה של מרים לא ישלוט עליו כל

אמרו חז"ל (ירושלמי כלאים ט ג, ויקרא רבה  
כב, ב) "היכן היום בארה של מרים? אמר  
רבי יוחנן: שיערוה חכמים והרי היא  
מכוונת כנגד השער האמצעי של בית  
הכנסת העתיק של סרונגין".

### בארה של מרים נמצאת בכינרת

עכשיו באר זו טמונה בים הכנרת, וכל  
הרוצה לראותה, עומד במקום הנקרא  
ישימון, ומסתכל בים, ורואה באמצע הים  
סלע עגול, זוהי בארה של מרים. (תנחומא  
חוקת כא הובא ברש"י במדבר כא כ). והגמרא  
אומרת מיקומה של באר מרים בימה של  
טבריה שנראית כמין כברה, ואפשר  
להשקיף עליה מהר הכרמל.

רבינו חיים ויטאל כתב בשם רבו רבינו  
האר"י הקדוש שהוא קבע את מקומה של  
באר מרים על חוף ימה הדרומי של טבריה,  
כפי שמתאר בשער הגלגולים: "בלכתך  
דרך ים טבריה אל חמי טבריה באמצע  
הדרך ממש במקום שיש דקלים רבים  
בשפת הים ההוא, מכוון כנגד מגדל אחד  
אשר בראש ההר שם הוא בארה של  
מרים".

מוצאי שבת, עד כאן לשונו. ומכאן תוכחת חיים, לבל יהיה כועס, בכל מקום ובכל זמן, אפילו בדבר שראוי לכעוס, כי כעס בחיק כסילים ינוח, ובפרט במוצאי שבת, כי הלא תראה כי על ידי הכעס איבד טובה הרבה, שאם לא היה כועס, היה שותה מן המים, והיה מתרפא כל גופו. וזה הוא כוונת הכתוב בספר קהלת (יא י) , והסר כעס מלבך והעבר רעה מבשרך, שאם היה מסיר הכעס מלבו, היה מתרפא כל בשרו, (שכוונת הפסוק היא שעל ידי שיסיר הכעס היה מעביר רעה מבשרו) .

### מחבאר של מדים זוכים לחכמת התורה

ונראה דמלבד סגולת רפואה לגוף ולנפש, למי ששותה מים מבארה של מרים, עוד רבותא יתירה אשתכחת, כי הם מסוגלים לפתוח לבו בחכמת התורה, כי אם עניין זה מביא רפואה בגשמיות, קל וחומר שזה פועל ברוחניות. ואכן במוצאי שבת נמשכת ברכה רוחנית בלימוד תורה וקיום מצוותיה, וממנה לכל השבוע. עכ"ל הכף החיים פלאג'.

### האר"י הק' השקה את המהרח"ז מבארה של מרים

רבינו הקדוש רבי חיים ויטאל כותב שהוא למד תורה מפני רבינו האר"י הק' סך הכל במשך שנה ושמונה חודשים ומה שלמד במשך שנה ושמונה חודשים על פי הטבע היה צריך ללמוד שמונים שנה.

חולי וכל מחלה כל חייו, לכן זה מנהג טוב לשתות מים מיד אחרי ההבדלה בכל מוצש"ק.

מספר המדרש (תנחומא חוקת) מעשה באחד סומא (=עיוור) שירד לטבול במים במערה, הזדמנה לו בארה של מרים וטבל ונתרפא."

### המוכה שחין שכעס ושבר את הכד מים וכל מקום שניתז עליו מים נתרפא

וכן כתב בספר 'כף החיים' פלאג'י (סימן לא אות ג) וז"ל, אחר ההבדלה כשסיים כל הפסוקים, ישתה מים שאובים מקודם ההבדלה, או אחר ההבדלה, (כוונת הרב ששאבם קודם ההבדלה או אחר ההבדלה) .

הרי כתב הכל בו (סי' מא ד"ה פורים שחל) , וזה לשונו, נהגו הנשים לדלות מים במוצאי שבת, תכף שישמעו ברכו, שמצינו באגדה, שבארה של מרים בימה של טבריא, וכל מוצאי שבת מחזירין על כל בארות ועל כל מעיינות, וכל מי שהוא חולה ויזדמן לו מים וישתה, אפילו כל גופו מוכה שחין, מיד נרפא, ומעשה באדם אחד, שהיה מוכה שחין, והלכה אשתו במוצאי שבת לשאוב מים, ונתעכבה יותר מדאי, ונזדמנה לה בארה של מרים, ומלאה כדה מאותן המים, כיון שבאה אצל בעלה, כעס עליה, ומרוב כעסו, נפל כדה משכמה ונשבר הכד, ונפלו מטיפי המים על בשרו, ובכל מקום שנתנו המים, נרפא השחין, ועל זה אמרו חכמים, רגזן לא עלתה בידו אלא רגזנותו, ולכן נהגו לשאוב מים בכל

זה מידת גבורה ומים זה חסד, וע"י שמוזג על היין מים הוא הופך את מידת הדין למידת הרחמים, ועל ידי כך יתמתקו כל הגבורות בחסדים.

### פי הבאר

כתוב במשנה בפרקי אבות עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות ואלו הן: פי הארץ, ופי הבאר, ופי האתון, והקשת, והמן והמטה, והשמיר, והכתב, והמכתב והלוחות. ויש אומרים אף המזיקין וקבורתו של משה ואילו של אברהם אבינו, ויש אומרים אף צבת בצבת עשויה.

### הבאר של מרים הייתה מאז בריאת העולם באר של ניסים

הרמב"ן כותב שהבאר הזאת נבראה בערב שבת בין השמשות, והיא מקור השפע, בכל מקום שהרצון העליון נמצא בו אז הבאר הזאת מתגלית והיא מוציאה שפע של מים, הבאר של מרים הייתה מאז בריאת העולם באר של ניסים מקור מים חיים נובע. וזה היה הבאר שה' גילה לישמעאל במדבר באר שבע שישמעאל היה חולה והיה צמא למים ועמד למות ויגל ה' את עיניה ותרא באר מים זה אותה באר של מרים. וזה הבאר מים שעלו לקראת רבקה בבאר המים, ועתיד הקב"ה בזמן ביאת המשיח לגלותו בירושלים.

הראשונה שהתגלה אליה אותה באר היתה הגר כאשר אברהם הניח את

בספר פרי עץ החיים, (שער הנהגת הלימוד תקמב דף עו) , כותב בהתחלה כאשר היה הרב ר' חיים ויטאל בא אצל הרב האר"י ללמוד הימנו זאת החוכמה (הקבלה) , כל מה שלמד ממנו היה שוכח, וכבר לא מסוגל לקלוט הדברים העמוקים עד שהלכו שניהם יחד לטבריה, והרב (האר"י הקדוש) זללה"ה הולך לרב ר' חיים ויטאל בתוך הים של טבריה בספינה קטנה שהייתה שם. וכשהיו הולכים בתוך הים של טבריה נגד עמודי בית הכנסת הישן, לקח האר"י הקדוש כלי אחד ומלאו מים והיה משקה להרב חיים ויטאל זלה"ה, ואמר לו: "עכשיו תשיג החכמה הרבה, כי המים ששתית היו מבארה של מרים", ואכן רבי חיים ויטאל קיבל את חכמת רבו בזכות מים אלו, ומאותו זמן העיד המהר"ח"ו שנפתח ליבו כמעייני המתגבר וזכה להבין כל סודות התורה, ומה שלמד ממנו בשנה ושמונה חודשים בדרך הטבע היה צריך ללמד שמונים שנה רצופות.

### זכר לבאר של מרים נוהגים למזוג שלוש טיפות של מים בכוס הקידוש

אומר הרב בן איש חי חז"ל תיקנו לנו זכר לכל אחד משלושת המתנות שהקב"ה נתן לעם ישראל, זכר לענני כבוד הקב"ה נתן לנו את חג הסוכות, וזכר למן תיקנו חז"ל לברך על לחם משנה בכל שבת שני חלות שלימות, וזכר לבאר של מרים אחרי שמוזג את היין בגביע של הקידוש נוהגים למזוג שלוש טיפות של מים, וזה סגולה גדולה להמתיק את הדינים כי יין אדום



אומר המדרש לעתיד לבוא בארה של מרים תתגלה בירושלים שעתיד הקב"ה להעלות בארה של מרים, כדכתיב (זכריה יד ה) "והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים".

### הבבא סאלי אמר לשמשו בראש הגבעה יש שם מעיין של מים

מסופר על גדולי הצדיקים שזכו להתגלות של הבאר של מרים, מסופר על רבינו הבעל שם טוב שזכה לגלוי באר של מרים. וכן מסופר על מור זקננו הקדוש על הבבא סאלי זצוק"ל שעוד כאשר היה במרוקו פעם אחת נסע במדבר סהרה ברכב ובאמצע המדבר נגמר המים והיו צמאים מאוד והורה הבבא סאלי לשמשו לעצור, ושלח הבבא סאלי את משמשו לגבעה סמוכה ואמר לו בראש הגבעה יש שם מעיין של מים, והנהג שהיה מכיר את הדרכים היטב אמר אני מכיר את המקום הזה אין כאן שום מעיין זה מדבר אבל השמש הלך כמו שאמר לו הצדיק והתגלה לו מעיין שלא היה מעולם במקום! ואחרי שהנהג הוריד את הצדיק במקום מושבו, חזר לאותו מקום ולא מצא שם שום דבר.

ישמעאל על הכתפיים שלה, ונתן לה כד מלא מים, והיה ישמעאל עומד למות, ריחם ה' עליה ופקח את עיניה וראתה באר של מים חיים.

המדרש אמר האבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב, ידעו על סוד קיומה של הבאר הזאת לכן חיפשו אותה לכן התורה מספרת לנו שהאבות חפרו בארות, וכל זה עשו כדי למצוא את הבאר של מרים.

ולכן התורה מספרת לנו שאברהם חפר בארות ויצחק חפר בארות ולמה הם חפרו בארות כדי להפיץ את האמונה שהיו נותנים לעוברים ושבים מים והיו אומרים להם שרוצים לשלם היו אומרים לא צריך אלא רק תגיד תודה לבורא עולם ותברך לקב"ה וכך היו מכניסים אנשים תחת כנפי השכינה, ולכן כתוב שהפלישתים סתמו את הבארות כי לא רצו שיפיצו את האמונה.

כתוב בהזוהר הקדוש אותה באר התגלתה לאליעזר עבד אברהם כשהלך לחפש כלה ליצחק בארם נהריים, וכן ליעקב אבינו כשהגיע לחרן וראה את רחל מתקרבת עם הצאן, וכן למשה רבנו כשבא למדין מקומו של יתרו חותנו.



## ניסי נחל ארנון

התרחש נס גדול, שהתפרסם על ידי הבאר ואמרו שירה שנאמר (במדבר כא, ז) אז

התורה הקדושה מספרת לנו כאשר התקרבו בני ישראל אל ארץ ישראל,

ההר של ארץ ישראל, כשפחה היוצאת להקביל פני גבירתה, ונתקרב לצד הר של מואב ונכנסו אותן השדים לתוך אותן נקעים והרגום ועם ישראל כלל לא ידע שנעשה לו נס ורק שראו בעיניהם את ההרוגים האמוריים בתוך הבאר - רק אז אמרו שירה "אז ישיר ישראל עלי באר ענו לה", וישראל משעברו אמר הקדוש ברוך הוא, ולא אודיעם מה נסים עשיתי להם? אמר רשב"ג 'נתת פת לתינוק הודע לאמו!!' הבאר ירדה לה וישבה בנחל זה, והייתה מתגברת ועולה והוציאה את כל ההרוגין שבמערות, והיו צפין על פני המים, וישראל מבקשין את הבאר ולא היו מוצאין אותה, הסבו פניהם וראו אותה, וראו שם הרוגין שאין להם חקר ומספר, וכה"א (במדבר כא, טו) 'ומשם בארה' היא הבאר אשר אמר ה', והלא כבר יש לה עמהם מ' שנה, ומהו 'בארה'? אלא שהיו גדולים הניסים שנעשו להם ע"י הבאר משנעשה להם על הים, אותה שעה פתחו ישראל את פיהם ואמרו שירה, שנא' 'אז ישיר ישראל'.

ישיר ישראל את השירה הזאת: עלי באר ענו לה. באר חפרוה שרים, כרוה נדיבי העם, במחקק במשענתם.

ורק כאשר ראו בעיניהם את ההרוגים האמוריים בתוך הבאר - רק אז אמרו שירה "אז ישיר ישראל עלי באר ענו לה"

כתוב במדרש תנחומא כשם שמספרים בנסי ים סוף, יש לספר בניסי נחלי ארנון, שאף כאן נעשו נסים גדולים" ומה היה הנס? - מגלה לנו רש"י (במדבר כא טו) בהמשך - "שפך הנחלים שנשפך שם דם אמוריים שהיו נחבאים שם, לפי שהיו ההרים גבוהים והנחל עמוק וקצר וההרים סמוכים זה לזה, אדם עומד על ההר מזה ומדבר עם חברו בהר מזה, והדרך עובר תוך הנחל. אמרו אמוריים, כשיכנסו ישראל לתוך הנחל לעבור, נצא מן המערות בהרים שלמעלה מהם ונהרגם בחצים ואבני בליסטראות. והיו אותן הנקעים בהר של צד מואב ובהר של צד אמוריים היו כנגד אותן נקעים כמין קרנות ושדים בולטין לחוץ. כיון שבאו ישראל לעבור, נזדעזעו



## חטא מי מדינה

את המטה והקהל את העדה אתה ואהרן אחיך ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו והוצאת להם מים מן הסלע והשקית את העדה ואת בעירם". ויקח משה את המטה מלפני ה' כאשר ציווה, ויקהילו

אחרי שמתה מרים הנביאה, הבאר הפסיקה להוציא מים ולא היה מים לבני ישראל, מיד נקהלו והתאספו בני ישראל סביב משה ואהרן והתלוננו שאין מים לשתות. הקב"ה אמר למשה רבינו - קח

זוהו, לפיו לא יוכלו להביא את העם מן המדבר אל ארץ ישראל, ככתוב: "ויאמר ה' אל משה ואל אהרן יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל, לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם".

## מה היה חטאו של משה רבינו במי מדיבה

המפרשים עומדים מה היה בדיוק החטא של משה רבינו? ונאמרו בזה כמה פירושים:

א. רש"י פירש (במדבר כב יב) החטא של מי מריבה הוא שמשה היכה בסלע במקום לדבר אליו, וסיבת ההבדל בין דיבור להכאה הוא, ואילו דברתם אל הסלע והוציא מים, הייתי מקודש לעיני העדה ואומרים מה סלע זה שאינו מדבר ואינו שומע ואינו צריך לפרנסה מקיים דבורו של מקום קל וחומר אנו. יוצא שבגלל שמשה רבינו שינה והיכה את הסלע במקום לדבר עימו התמעט כבוד שמים.

ב. האבן עזרא (במדבר כ ח) פירש משה היכה פעמיים במקום פעם אחת.

ג. הרמב"ם (פירוש המשניות - שמונה פרקים לרמב"ם פרק ד) פירש ואתה יודע שאדון הראשונים והאחרונים משה רבינו, עליו השלום, כבר אמר אליו השם יתברך (במדבר כ יב) יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל, על אשר מריתם את פי במי מריבה על אשר לא הקדשתם אותי,

משה ואהרן את הקהל אל פני הסלע ויאמר להם שמעו נא המורים המין הסלע הזה נוציא לכם מים. וירם משה את ידו ויך את הסלע במטהו פעמיים ויצאו מים רבים ותשת העדה ובעירים, ויאמר ה' אל משה ואל אהרן יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם, המה מי מריבה אשר רבו בני ישראל את ה' ויקדש בם.

מדברים אלה עולה בבירור כי הקב"ה מצווה את משה ואהרן ארבעה דברים, והם-

א - לקחת את המטה (וההוראה אכן מתבצעת: כמו שכתוב "ויקח משה את המטה מלפני ה' כאשר צוהו").

ב-להקהיל את העדה (וגם הוראה זו מתבצעת: כמו שכתוב "ויקהלו משה ואהרן את הקהל אל פני הסלע").

ג - לדבר אל הסלע לעיניהם (והוראה זו איננה מתבצעת: כמו שכתוב "וירם משה את ידו ויך את הסלע").

ד - להוציא מים מן הסלע ולהשקות את העדה ואת בעירם (וההוראה מתבצעת: כמו שכתוב "ויצאו מים רבים ותשת העדה ובעירים").

## משה ואהרן נענשים שלא יכנסו לארץ ישראל

התורה הקדושה אומרת לנו שמשה ואהרן נענשים במי מריבה ומקבלים עונש

שציווה אותו הקב"ה לכן משה רבינו נענש שלא יזכה להיכנס לארץ ישראל.

לכאורה צריך להבין א. אם החטא של משה רבינו היה במה שהוא היכה את הסלע במטה שלו, בשביל מה ציווה אותו הקב"ה לקחת את המטה הרי הקב"ה לא רצה שיכה עם המטה בסלע?

ב. מדוע כתוב קח את המטה, ולא נאמר קח את מטך?

אלא אומר הרב הכלי יקר - למשה רבינו היה מטה, ולאהרון הכהן היה מטה, ומה היה מיוחד במטה של משה ובמטה של אהרון? היה חקוק על המטה שם השם המפורש, לכן במצרים כל הניסים שעשה משה רבינו היו על ידי המטה שבו היה חקוק שם השם המפורש, בפרשה הקודמת קראנו בתורה שקורח עשה מחלוקת גדולה בעם ישראל אמר לו הקב"ה למשה שכל מי שרוצה להיות הכהן הגדול שיביא את המטה שלו ותכניס את המטות של כל אלו שרוצים להיות כהן גדול לתוך המשכן והמטה שיוציא פרחים ויוציא פירות זה סימן שבו בחר הקב"ה וכולם הביאו את המטה שלהם, ואומרת לנו התורה שלמחרת משה רבינו הוציא את כל המטות והנה פרח מטה אהרון והוציא פרחים והוציא פירות ושאר המטות נשאר יבשים, אמר לו הקב"ה למשה קח את המטה של אהרון ותשים בתוך אוהל מועד למזכרת לדורות עולם, שאם יבוא מישהו ויערער על אהרון הכהן למה דווקא הוא הכהן הגדול, תראה לו

וחטאו, עליו השלום, הוא שנטה לצד אחד מקצוות ממעלות המידות, והוא הסבלנות, כאשר נטה לצד הרגזנות באמרו "שמעו נא המורים", דקדק עליו השם יתברך, שיהיה אדם כמוהו כועס לפני עדת ישראל במקום שאין ראוי בו הכעס

ד. הרמב"ן (כ, ח) כתב וזה לשונו, והקרוב מן הדברים שנאמרו בזה, והוא טוב לדחות השואל, הם דברי רבינו חננאל שכתב כי החטא הוא אמרם (פסוק י) המן הסלע הזה נוציא לכם מים, וראוי שיאמרו יוציא ה' לכם מים, כדרך שאמרו (שמות טז, ח) בתת ה' לכם בערב בשר לאכול וגו', וכן בכל הניסים יודיעום כי ה' יעשה עמם להפליא.

ואולי חשבו העם כי משה ואהרן בחכמתם הוציאו להם מים מן הסלע הזה, וזהו לא קדשתם אותי (דברים לב, נא) ומעשה הראשון בצור אמר (שמות יז, ו) הנני עומד לפניך שם על הצור בחורב, ושבעים הזקנים רואים עמוד הענן עומד על הצור והנס מתפרסם כי מעשה ה' הגדול הוא, אבל בכאן לא ראו דבר וטעו במאמר משה ואהרן.

### מדוע הקב"ה אמר לו קח את המטה?

ה. הכלי יקר (כ, ח) מביא את דברי רש"י שאומר שמה היה החטא של משה רבינו הקב"ה אמר לו לדבר אל הסלע, ומשה רבינו במקום לדבר אל הסלע היכה את הסלע במטה, וכיון שמשה עשה לא כמו

אותו הקב"ה שיביא את המטה של אהרון אבל לא כדי להכות בו אלא רק כדי להראות לבני ישראל שיתחזקו באמונה.

### הטעם לחשיבות הדיבור אל הסלע

בגלל שמשה רבינו לא עשה כמו שציווה אותו הקב"ה אלא במקום לדבר אל הסלע, הוא היכה את הסלע פעמיים במטה לכן נענש משה שלא ייכנס לארץ ישראל.

צריך להבין לכאורה למה משה היכה את הסלע ולא דיבר אל הסלע? ודבר שני הרי כמו שלדבר אל הסלע שיוציא מים זה נס גם להכות את הסלע שיוציא מים זה גם כן נס לכן מה זה משנה?

אלא התשובה לכך שמשה היכה את הסלע ולא דיבר אל הסלע בגלל שהגיע לידי כעס ומתוך שבא לידי כעס בא לידי טעות שאמר שמעו נא המורים.

המדרש אומר שהקב"ה כאן רצה ללמד את משה רבינו לדורות עולם שאם יהיה זמן שלא יהיה מים ויהיה בצורת, שיעמדו ויתפללו לה' והקב"ה יעשה להם נס ויוציא להם מים אפילו דרך נס, אבל כיון שמשה היכה בסלע יכולים לומר לנו עכשיו אין את המטה של משה רבינו לכן מה תעזור התפילה שלנו, ולכן באמת גם דיבור וגם הכאה בסלע יש כאן נס אבל על ידי הדיבור היה כאן לימוד לדורות ועל ידי ההכאה במקל אין לימוד לדורות.

את המטה של אהרון שהוציא פרחים ופירות מעל הטבע.

לפי"ז אומר הכלי יקר כאשר הקב"ה אמר למשה לקחת את המטה, התכווין הקב"ה שמשה יקח עימו לא את המטה שלו אלא את המטה של אהרון הכהן שהוא הוציא פרחים והוציא פירות, לכן כתוב קח את המטה הכוונה למטה של אהרון הכהן ולא נאמר קח את מטך את המטה שלך.

ומדוע הקב"ה ציווה את משה להביא את המטה של אהרון הרי הקב"ה רצה שמשה ידבר אל הסלע ולא יכה אותו אז למה אמר לו להביא את המקל?

אלא אומר הכלי יקר- הקב"ה אמר למשה רבינו מתי הסלע יוציא מים? מתי שעם ישראל יאמינו שיש כח לקב"ה להוציא מים מן הסלע, לכן כדי שבני ישראל יאמינו שהקב"ה יכול להוציא מים מן הסלע לכן אמר לו הקב"ה למשה תביא את המטה של אהרון שהוא הוציא פרחים והוציא שקדים ופירות, אע"פ שהוא עץ יבש ובדרך כלל כדי שעץ יוציא פרחים צריך להשקות אותו במים, וכאן אע"פ שלא השקו את העץ במים אלא הוא עץ יבש בכל זאת הקב"ה הוציא מהמקל פרחים ופירות והתכוון הקב"ה שמשה רבינו יאמר לבני ישראל כמו שהקב"ה הוציא פרחים ופירות מעץ יבש כך יש לו כח להוציא מים מן הסלע, לכן ציווה



## גנות הכעס

שולטים בו, שנאמר: והסר כעס מלבך, והעבר רעה מבשרך. ואין רעה אלא גהינום, שנאמר: וגם רשע ליום רעה. וכאשר תנצל מן הכעס תעלה על לבך מדת הענוה, שהיא מדה טובה מכל המדות טובות,

מסופר על רבינו החפץ חיים שפעם, התחבא תלמיד מתחת לספסל בית הכנסת, בתקווה לחזות בהתנהגותו של החפץ חיים במהלך הלילה. כאשר התקרבה שעת חצות, הופיע הצדיק הקשיש, פתח את ארון הקודש והתפלל לה' שיעזור לו להתגבר על תחושות הכעס שלו.

### שתיקתו של דוד המלך ביטלה מעליו גזירות קשות

דוד המלך נגזר עליו גזירה שבנו אבשלום קם כנגדו וביקש להרוג את אבא שלו ובדרך שמעי בן גרא ראש הסנהדרין מקלל את דוד וסוקל אותו באבנים ודוד המלך שותק ואומרים החיילים של דוד נלך נהרוג את שמעי? א"ל דוד לא ה' אמר לו קלל אני לא כועס עליו וכשראה הקב"ה שדוד המלך שותק מיד נתבטלה מעליו הגזירה וחזר להיות מלך.

### גודל הענווה והסבלנות של הלל הזקן

הגמרא אומרת: (שבת ל ב) לעולם יהיה אדם עניו כהלל, מעשה בשני אנשים שהתערבו ביניהם על ארבע מאות זוז, האם אחד מהם יצליח להכעיס את הלל,

הרמב"ם כותב, המידה הקשה מכל המידות הרעות שהיא אבי אבות הטומאה זה מידת הכעס, כל הכועס כל מיני גהינום שולטים בו כמו שאמר שלמה המלך (קהלת יא י) הסר כעס מליבך והעבר רעה מבשרך ואין רעה אלא גהינום. ורבינו האר"י כותב כל עבירה שיהודי נכשל פוגמת באחד מהאברים שבאדם, אבל מידת הכעס פוגמת בנשמה עצמה ומטמא את הנשמה.

מי לנו גדול ממשה רבנו עליו השלום, שכעס בשלושה מקומות ובא לכלל טעות, כמו שנאמר: "ויקצוף על אלעזר ועל איתמר" (ויקרא י, טז), וכתבי: "מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקודש" (שם פסוק יז); ונאמר: "שמעו נא המרים" (במדבר כ, י), וכתבי: "ויך את הסלע" (שם פסוק יא); ועתה הבן, אם כך הגיע למשה רבנו עליו השלום, מה יגיע לכסילים הכועסים.

כתוב (קהלת א יח) ברוב חכמה רב הכעס מי שהוא חכם שם יותר מצוי הכעס יותר כי החכם מפריע לו דברים שאין בהם חכמה, וכמו שכתוב "יוסיף דעת יוסיף מכאוב".

באיגרת הרמב"ן כתוב: שמע בני מוסר אביך. ואל טטוש תורת אמך: תתנהג תמיד לדבר כל דבריך בנחת, לכל אדם ובכל עת, ובזה תנצל מן הכעס שהיא מדה רעה להחטיא בני אדם. וכן אמרו רבותינו זכרונם לברכה: כל הכועס כל מיני גהינם

א"ל יה"ר שלא ירבו כמותך בישראל שבגללך הפסדתי ארבע מאות זוז.

א"ל הלל - כדאי הוא הלל שתפסיד עבורו אפילו שמונה מאות זוז ובלבד שלא יכעס.

### מי שאינו כועס הוא מאריך ימים

כתוב בגמרא (תענית כ ב) שאלו את רב אדא בר אהבה בזכות מה זכית לאריכות ימים? אמר להם מימי לא הקפדתי בתוך ביתי, רואים אנחנו שכל מי שכועס מתקצרין ימיו שנאמר הסר כעס מליבך והעבר רעה מבשרך שכל מי שכועס מביא רעה על בשרו ומתקצרין ימיו.

אומרת הגמרא במסכת פסחים (ק"ג א) שלושה הקב"ה אוהבן מי שאינו כועס מי שאינו משתכר ומי שאינו מקפיד עם הבריות.

### עיקר העבודה היא להכניע את האויב הפנימי

שלמה המלך אומר בספר משלי (טז) "טוב ארך אפים מגבור, ומשל ברוחו מלכד עיר", יש אדם שמצליח להכניע את אויביו החיצונים, אבל את האויב הפנימי שנמצא בתוכו הוא לא מצליח להכניע, לכן בא שלמה המלך ואומר דע לך אדם שהוא מושל ברוחו ומצליח להתגבר על האויב הפנימי, ואפילו שמצד הטבע הוא צריך לכעוס אבל הוא מתגבר ומכניע את הכוחות הפנימיים שלו, וזה יותר מאדם גיבור שמצליח ללכוד עיר שלימה כי זה

היה ערב שבת אחת ונכנס הלל לבית המרחץ, בא אותו אדם וצעק מי כאן הלל? מי כאן הלל? וזה דרך בזיון לקרוא בצורה כזו לגדול הדור, אף על פי כן יצא הלל, ונתעטף ולבש בגדיו ואמר כן מה רצונך? אמר לו יש לי שאלה גדולה למה ראשיהם של הבבלים עגולה?

א"ל מפני שאין להם מיילדות מומחות.

חזר הלל לבית המרחץ, ואותו אחד שוב חזר ושאל מי כאן הלל מי כאן הלל?

שוב לבש בגדיו ויצא וא"ל מה רצונך?

א"ל מפני מה העיניים של התרמודיים טרוטות ומכוערות.

א"ל הלל מפני שדרים בין החולות ונכנס להם חולות לעיניים.

חזר הלל לבית המרחץ, ואותו אחד שוב חזר ושאל מי כאן הלל מי כאן הלל?

שוב התלבש הלל ושאל מה רצונך בני?

א"ל מפני מה הרגליים של האפריקאים רחבות.

א"ל בגלל שדרים בין בצעי המים והולכים יחפים.

א"ל יש לי הרבה שאלות לשאול אותך אבל אני מפחד שמא תכעס עלי.

א"ל בני שאל כל שאלות שיש לך, א"ל אתה הלל נשיא ישראל, א"ל כן.

לנצח את הכוחות הפנימיים שיש בתוכו הוא לא מצליח, לכן מי שמנצח את הכוחות הפנימיים שיש בתוכו ומצליח להכניע אותם, המעלה שלו גדולה מאוד, ועליו אמר שלמה המלך טוב ארך אפיים מגיבור ומושל ברוחו מלוכד עיר.

וזה הפירוש גם כן של המשך הפסוק ומושל ברוחו מלוכד עיר, כי זה שמושל ברוחו יש לו מעלה יותר מאותו גיבור שלוכד עיר כי זה שלוכד עיר הייתה לו מלחמה פעם אחת ואחרי שניצח במלחמה ולכד את העיר יש לו מנוחה, אבל זה שמושל ברוחו יש לו מלחמה תמידית כל הזמן, ואפילו שהצליח היום למשול ברוחו ולא לכעוס, אבל מי יודע מה יהיה מחר אולי מחר כן יכעס לכן שלמה המלך אמר ומושל ברוחו מלוכד עיר.

הכניע את אויביו החיצונים וזה הכניע את אויב הפנימיים.

משל למה הדבר דומה לשני מלכים שנלחמו בהם. מלך אחד קמו בני המדינה שלו ומרדו במלך ובכל זאת הצליח המלך להכניע אותם, אבל מלך אחד באו בני מדינה אחרת להילחם בו והצליח להכניע אותם, למי ראוי יותר לשבח ודאי את זה שבני מדינתו קמו למרוד בו ובכל זאת ניצח אותם כי יותר קל לנצח אויב שבא מבחוץ לאויב שנמצא בפנים וגם מי שמבחוץ אתה יודע בוודאי שהוא אויב שלך אבל מי שנמצא איתך אתה לא יודע בבירור שהוא אויב שלך לכן יותר קשה להכניע אותו.

הנמשל יש אדם שמכניע את האויב החיצוני, שיש לו כח לנצח אחרים, אבל



## פטירת אהרן הכהן

והפשט את אהרן את בגדיו והלבשתם את אלעזר בנו ואהרן יאסף ומת שם: ויעש משה כאשר צוה ה' ויעלו אל הר ההר לעיני כל העדה: ויפשט משה את אהרן את בגדיו וילבש אתם את אלעזר בנו וימת אהרן שם בראש ההר וירד משה ואלעזר מן ההר: ויראו כל העדה כי גוע אהרן ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל:

מיד לאחר מכן מסופר על מות אהרן, שמתרחש בתחנה הבאה של בני ישראל במדבר ויסעו מקדש ויבאו בני ישראל כל העדה הר ההר: ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בהר ההר על גבול ארץ אדום לאמר: יאסף אהרן אל עמיו כי לא יבא אל הארץ אשר נתתי לבני ישראל על אשר מריתם את פי למי מריבה: קח את אהרן ואת אלעזר בנו והעל אתם הר ההר:



## אהרן היה אוהב שלום ורודף שלום

אומרת לנו התורה (במדבר כ כט) ויבכו את אהרון שלושים יום כל בית ישראל ופירש רש"י "כל בית ישראל" האנשים והנשים, לפי שהיה אהרון רודף שלום ומטיל אהבה בין בעלי מריבה ובין איש לאשתו.

וכך מובא במשנה (אבות א, ב) "הלל אומר הוי מתלמידי של אהרון אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה" וכבר אמרה הגמרא (חולין ז א) "גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם" הרי שיש בכח הצדיקים במיתתם, להגן יותר מבחייהם. אם כן יובן מדוע סיבב הקב"ה שאהרון יפטר מן העולם בראש חודש אב, משום שאב זה חודש קשה, חודש שנחרב בו בית המקדש, ודווקא בזמן קשה שהמחלוקת היא מנת חלקו, כי על שנאת חינוס חרב בית המקדש, צריך שזכותו של אהרון אשר היה "אוהב שלום ורודף שלום" תהיה פטירתו בראש חודש אב.

חכמינו ז"ל אמרו מה היה עושה אהרן הכהן שהיה רואה יהודי שעבר עבירה היה אהרן הכהן למחרת אומר לו אהרון שלום מה שלומך? והיה מקרב אותו אליו, והיה האיש ההוא מתבייש בנפשו ואומר אוי לי אילו ידע אהרן כל העבירות שעשיתי לא היה מתקרב אלי ולא היה אומר לי שלום וכנראה הוא אומר לי שלום כי הוא חושב שאני אדם כשר אדם טוב אז אני יעשה הכל ואני יחזור לדרך

בפרשתנו אנו רואים את פטירתו של אהרון הכהן, ואנחנו רואים שבשנה הארבעים של בני ישראל במדבר בראש חודש אב נסלק אהרון הכהן, והמקום היחיד בתורה שמוזכר התאריך של יום הפטירה זה יום פטירתו של אהרון הכהן, בחודש החמישי באחד לחודש, שחודש אב הוא החודש החמישי מחודש ניסן.

אהרן הכהן היה בן מאה עשרים ושלוש במותו משה, אהרן ובנו ממשיכו אלעזר צוו לעלות לראש הפסגה, ושם משה הפשיט מאהרן את בגדיו - בגדי הכהן הגדול, והלבישם את בנו, ואהרן נפטר במיתת נשיקה. לאחר מותו בני ישראל התאבלו עליו 30 יום, דבר המראה את האהבה הגדולה שרחש לו העם

## איך מת אהרן

איך מת אהרן? משה קרא לו לעלות יחד עמו ועם אלעזר בנו ל'הר-ההר' שבעבר הירדן המזרחי. שם הפשיט ממנו משה את בגדי הכהן הגדול המיוחדים והלביש בהם את אלעזר בנו, שמעכשיו ימלא את מקומו בתפקיד, אחר כך נכנסו שלושתם למערה ואהרן ראה לפניו מיטה מוצעת ונר דלוק. משה אמר לו: 'עלה למיטה', ואהרן עלה ברצון כשהוא רואה את בנו ממשיך אותו במלוא הוד והדר; אמר לו משה 'פשוט ידיך', ואהרן פשט את ידיו; 'קמוץ פיך' ואהרן קמץ את פיו; 'עצום עיניך', ואהרן עצם את עיניו ונפטר. כאילו ירדה אליו השכינה ולקחה את נשמתו בנשיקה של באהבה.

הוא ישמח בלב שלו שמחה גדולה שנאמר "וראך ושמח בליבו" הקב"ה אמר למשה רבינו אני מעיד על אהרן הכהן שיראה לך פנים שוחקות זה לא רק כלפי חוץ אלא זה מהלב.

לפעמים רואים אדם מחייך לאדם אחר אבל זה רק כלפי חוץ אבל בלב שלו הוא שונא אותו אז הפה והלב הם לא שווים אותו דבר אבל רק בורא עולם יודע מה בלב של האדם והקב"ה מעיד על אהרן הכהן וראך ושמח בליבו שהוא יראה אותך הוא ישמח מהלב ולכן על אהרן הכהן נאמר טוב עין הוא יבורך מי שיש לו עין טובה ששמח בהצלחתו של השני אז הקב"ה מברך אותו.

הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, יש דבר שהוא טוב ולא נעים ויש דבר שהוא נעים ולא טוב, אבל אהרן ומשה גם טוב וגם נעים.

אהרון ראה ברוח הקודש שנשמתו תתגלגל בעזרא הסופר שייכנס לארץ ויבנה את בית המקדש, אבל נשמת משה רבינו גנוזה תחת כסא הכבוד ושוב לא יוכל להיכנס לארץ (כלי חמדה פרשת חוקת ועוד).

### אהרן היה סמל של קבלת היסודים באהבה

אהרן הכהן הינו סמל לקבלת ייסורים באהבה. ביום חנוכת המשכן, יומו הגדול של אהרן בו נכנס לשמש בכהונה, נשרפו שני בניו. ביום השמיני לחנוכת המשכן,

טובה ואני אאמת את דבריו והיה חוזר לדרך טובה ונעשה מתלמידיו של אהרן הכהן.

אוהב את הבריות ומקרבן לתורה, אי אפשר לקרב יהודים לתורה בלי אהבת הבריות ואהרן הכהן היה לו אהבת הבריות ולכן היה מצליח לקרב יהודים לתורה ולבורא עולם דרכיה דרכי נועם הדרך של התורה זה בנועם ואם יהודי לא מתנהג בנועם בטוב אין הוא מקרב אלא מרחק.

כאשר ראה שמשה, אחיו הצעיר, מונה להיות הנושא והנותן עם פרעה, לא קינא בו. חז"ל לומדים זאת מן הפסוק "וראך ושמח בליבו" שאומר האל למשה לפני פגישת האחים.

### לאהרן היתה עין טובה

טוב עין הוא יבורך זה אהרן הכהן שהייתה לו עין טובה- המדרש מספר שבשעה שמשה רבינו ברח למדין והיה משה רבינו רועה צאן של יתרו היה משה רבינו הולך במדבר והתגלה אליו הקב"ה ואמר למשה רבינו אני רוצה שאתה תהיה המנהיג של עם ישראל אבל משה רבינו לא הסכים ולמה משה רבינו לא הסכים כי אמר משה רבינו לקב"ה רבוננו של עולם יש לי אח שקוראים לו אהרן הכהן והוא יותר גדול ממני ואם אני יהיה המנהיג אז יהיה לו צער בלב ואני לא רוצה לצער אותו אמר לו הקב"ה למשה אל תדאג אני מבטיח לך שמת י שאהרן הכהן ישמע שאתה המנהיג לא יהיה לו צרות עין אלא

האחים הצעירים, אלעזר ואיתמר. התורה מתארת את האופן בו קיבל אהרן את הדין: (ויקרא י א) "וידום אהרן". זוהי דרגה גבוהה ביותר של קבלת הייסורים.

בו נכנס אהרן לשמש בכהונה, שני בניו הגדולים של אהרן, נדב ואביהוא, מתו. נדב ואחיו אביהוא נכנסו להקטיר "אש זרה", ונשרפו חיים. את מקומם ירשו שני



## ה' שלח בעם את הנחשים השרפים

ישראל שאכלו את המן שהיה בו כל הטעמים שבעולם.

בני ישראל זכו שהיה יורד להם אוכל מן השמים וזכו לאכול את האוכל שאוכלים המלאכים בשמים ובמן שהיה יורד מן השמים היה בו דבר מיוחד שהיה בו כל הטעמים שיש בעולם ומה עשו בני ישראל במקום להכיר טובה לקב"ה ולמשה רבנו דיברו נגד הקב"ה ונגד משה רבנו "נפשנו קצה בלחם הקלוקל".

ידוע אפילו אם תתן לאדם את הדבר הכי טוב שיש בעולם בחינם הוא לא יעריך אותו מתי האדם יעריך את הדבר מתי שהוא לא בא בחינם, כאשר צריך לטרוח ולהתייגע עליו אז הוא חביב על האדם.

אומרת לנו התורה מיד כשראו עם ישראל את העונש שהביא הקב"ה עליהם את הנחשים, מיד חזרו בתשובה ואמרו חטאנו לה' ובקשו ממשה רבינו שיתפלל עליהם והתפלל משה לקב"ה,

התורה הקדושה מספרת לנו שבני ישראל רצו לעבור דרך ארץ אדום, אבל מלך אדום לא הסכים שבני ישראל יעברו בארצו ולכן בני ישראל חזרו בחזרה ועשו סיבוב ומכיון שעשו עיקוף גדול. ותקצר נפש העם בדרך. "וידבר העם באלקים ובמשה למה העליתנו ממצרים למות במדבר כי אין לחם ואין מים ונפשנו קצה בלחם הקלוקל".

אומרת לנו התורה "וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים וינשכו את-העם וימת עם-רב מישראל".

אומר המדרש למה דווקא שלח בהם נחשים ולא נמרים או אריות?

אלא הנחש הוא דיבר לשון הרע והסית את חוה לאכול מעץ הדעת לכן יבוא הנחש שהוא הסמל של לשון הרע ויפרע ממי שדיבר לשון הרע על הקב"ה, וכן יבוא הנחש שהוא כפוי טובה ויפרע ממי שהוא כפוי טובה וכן יבוא הנחש שכל מה שאוכל מרגיש טעם עפר ויפרע מעם

ואע"פ כן הם התרפאו כי הנחש לא ממית ולא מחייה.

הגמרא (ברכות לג א) מספרת על רבי חנינא בן דוסא אמרו לו שיש ערוד בפתח העיר שכל מי שעובר שם הוא יוצא מהמערה ונושך אותו הלך רבי חנינא בן דוסא והכניס את רגלו לאותו חור ששם היה נמצא הערוד ונשך הערוד את רבי חנינא ומת הערוד ולקח רבי חנינא את הערוד על הכתפיים שלו לבית המדרש ואמר תדעו לכם אין הערוד ממית אלא החטא ממית, אמרו אוי לו למי שנשך אותו ערוד, ואוי לערוד שנשך את רבי חנינא בן דוסא.

נחש הנחושת המשיך לנדוד עם בני-ישראל במדבר, ובסופו של דבר נכנס לארץ ישראל. חזקיהו המלך ראה כי בני-ישראל מייחסים לנחש כוחות נסתרים והפכו אותו למעין אליל. הוא ניפץ את הנחש לחלקיקים והעניק לו את השם 'נחושתן' (חולין ו ב) .

והקב"ה אמר למשה עשה לך שרף ושים אותו על הנס והיה כל הנשוח וראה אותו וחי, ומשה רבינו עשה נחש נחושת ושם אותו על נס על מקום גבוה וכל מי שהיה מסתכל על הנחש הנחושת היה מתרפא.

הגמרא אומרת (ר"ה כט א) וכי נחש ממית או נחש מחייה? אלא בשעה שהיו ישראל משעבדין את ליבם לאביהן שבשמים מיד היו מתרפאין.

### כאשר דאו את הנחש היו מתחזקים באמונה ומתרפאים

אומר הרמב"ן הטבע בעולם אדם שנשך על ידי בעל חיים מסוים אסור להזכיר לחולה את שם הבעל חיים כי אם מזכירין יכול לבוא עליו החולי בחזרה מרוב הפחד, הקב"ה רצה להראות שאם אדם הולך עם הקב"ה, הכל נגד הטבע, לכן ציווה ה' את משה לעשות נחש מנחושת ושיסתכלו עליו כל מי שנשך



## מעלת עשיית חשבון נפש

- אלו המושלים ביצרם; 'בואו חשבון' - בואו ונחשב חשבוננו של עולם, הפסד מצווה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה; 'תבנה ותכונן' - אם אתה עושה כן, תבנה בעולם הזה ותכונן לעולם הבא."

התורה אומרת לנו בפרשתנו (במדבר כא, כז) "על כל יאמרו המושלים בואו חשבון" אומרת הגמרא בבבא בתרא (עה ב) "א"ר שמואל בר נחמן א"ר יוחנן מאי דכתיב 'על כן יאמרו המושלים' וגו'?" 'המושלים'

הלילה, צריך להסתכל ולבדוק בכל מה שעשה כל אותו היום כדי שישוב עליהם. ויסתכל ויתבונן בהם תמיד, כדי שישוב לפני קונו. כמו שאמר דוד המלך - וחטאתי נגדי תמיד, כדי שישוב עליהם."

הבעל שם טוב אומר כל יום יהודי חייב לעשות חשבון נפש ולהתבונן גם ברוחניות וגם בגשמיות, ואם לא עושה כך אז לעולם לא יוכל להתקרב לקב"ה.

### מתי הפעם האחרונה שהשחזת את הסכין שלך

רבינו ישראל הבעל שם טוב מספר, מעשה באדם שהיה נגר וחיפש פועל שיביא לו עצים מן היער, ומצא פועל ונתן לו וסיכם איתו שבכל יום יביא לו עשרה גזעים של עצים, והיה הפועל בכל בוקר קם מוקדם וחוטב עצים עד הערב, ואחרי כמה חודשים הוא רואה שכבר הוא לא מצליח לחטוב עשרה גזעים בכל יום אלא רק שמונה, ואחרי שעברו עוד כמה חודשים הוא רואה שהוא לא מצליח לחטוב אפילו שמונה גזעים ביום אלא רק חמישה, ואז הוא בא לבעל הבית הנגר והוא מתנצל ואומר לו תדע לך אני לא נח לרגע אלא עובד מהבוקר עד הערב אבל אני כבר לא מצליח לחטוב עשרה גזעים ביום אלא בקושי רק חמישה, שאל הנגר את החוטב עצים תגיד לי מתי פעם אחרונה שהשחזת את הסכין של הגרזן? ענה לו הפועל החוטב עצים ממתי יש לי זמן להשחזת את הסכין של הגרזן אני מהבוקר הולך לחטוב את

ביאורו של דבר על כן יאמרו המושלים בואו חשבון וגו'. אלו המושלים ביצורם, שעושים חשבון נפש על כל דיבור ועל כל מחשבה, תמיד מסתכלים קדימה, ולא רק על היום או מחר, אלא על חיי הנצח. ולהבדיל, גם בעולם הזה אפשר לראות שיש אדם שמוכן לעבוד שבוע שלם ובסופו לקבל את משכורתו, יש אדם שמוכן לעבוד חודש ימים. ויש שמגדילים לעשות ולומדים באוניברסיטה כמה שנים טובות, ועובדים בכל מיני מקומות במקביל כדי לשלם שכר לימודים, וכל זה כדי להוציא איזשהו תואר מסוים. האדם חושב לעצמו 'אסבול' כמה שנים טובות, ואחר כך תהיה לי עבודה טובה בלי בעיות למרות שהוא יודע שלא תמיד זה כך, והרבה פעמים אין לו עבודה למרות שהשקיע שנים רבות מחייו לשם כך. אבל בכל זאת הוא מנסה.

### מעלת מי שמתבונן במה שעשה באותו היום

אומר הזוהר הק' (פרשת וישב קצא א) "כד אזיל בר נש בכל יומא, בעי ליה לאסתמרא מחובוי. בכל יומא ויומא כד אתי ליליא, בעי לאסתכלא ולמבדק בכל מה דעבד כל ההוא יומא, בגין דיייתוב מנייהו, ויסתכל בהו תדיר, בגין דיייתוב מדריך להתבוננות קמי מאריה. כמה דאת אמר (תהלים נא ה) 'חטאתי נגדי תמיד' בגין דיייתוב מנייהו'.

וביאורו של דבר, כאשר אדם הולך כל יום לדרכו, צריך לשמור את עצמו שלא יכשל בעוונות. ועוד, כל יום ויום כשבא

להתבונן וישחיז את הסכין אז לעולם הוא לא יתקדם לפעמים צריך לעצור לרגע ולחשוב ולהתבונן כדי שיוכל להתקדם בחיים שלו.

לפעמים יהודי נשאר ברוחניות שלו אותו דבר במשך שנים רבות ולפעמים אפילו יורד ברוחניות וכשאומרים לו תבוא לשיעור תורה הוא אומר אני כבר עייף אני טרוד בפרנסה, אבל התורה מלמדת אותנו יהודי צריך לעצור ולהתבונן ולבוא לשיעור תורה, כדי להשחיז את הסכין כדי שיהיה לו את הכח להמשיך הלאה.

העצים עד הערב, כי הייתי עסוק מאוד בניסיון לחטוב עצים.

הנמשל לפעמים אדם נשאר באותו מקום הרבה מאוד זמן ולא מבין למה הוא לא מתקדם בחיים שלו והוא נמצא באותו מקום שהיה לפני עשרים שנה, ולפעמים לא רק שלא התקדם אלא הוא פחות ממה שהיה פעם, וגם ברוחניות לפעמים אדם נמצא באותו מקום שהיה לפני עשר שנים, אבל יהודי צריך להתקדם ולהוסיף עוד מצוות ועוד התקרבות לקב"ה, אבל אם יהודי לא יעצור רגע



## הילולת התנא רבי חנניא בן עקשיא

ושם כתוב רבי חנניא בן עקשיא אומר רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות שנאמר (ישעיהו מב כא) ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר.

### הטעם שבסוף השיעור אומרים רבי חנניא בן עקשיא

מובא בדברי רבותינו ז"ל מדוע נוהגים בכל סוף של שיעור תורה לפני שאומרים קדיש מזכירים את המשנה של רבי חנניא בן עקשיא אומר, כי רבי חנניא לא היו לו ילדים וכל ימיו היה עוסק בלימוד תורה לפני שנפטר אמר רבש"ע כל חיי עסקתי בלימוד התורה עכשיו אין מי

ביום ל לחודש הוא יום ההילולה של התנא הקדוש רבי חנניא בן עקשיא, כמו שמובא בדברי רבותינו ז"ל שבל" בסיון יום פטירתו של התנא הקדוש רבי חנניא בן עקשיא.

רבי חנניא היה חי בתקופת בית המקדש השני, מסופר בתחילה הוא היה בבבל ושם היתה לו ישיבה של אלף וחמש מאות תלמידים ואחר כך עלה לארץ ישראל.

בכל המשניות יש מקום אחד בלבד שמוזכר התנא הקדוש רבי חנניא בן עקשיא, בסוף מסכת מכות ואנחנו מזכיר בכל סוף שיעור את המשנה שבה מוזכר רבי חנניא בן עקשיא.

מגיע בעוד חודש ימים, אני מבקש ממך שמיד שהוא מגיע תביא אליו סוחרים עם סחורה טובה שיקנה מהם סחורה וכך הוא יחזור אלי מהר.

ואכן כאשר הגיע הבן לחו"ל, תיכף ומיד לאחר כמה שעות בא אותו קרוב משפחה עם עשרה סוחרים, וכל אחד הציע סחורה טובה והשתכנע הבן וקנה כל הסחורות ונגמר לו הכסף ולמחרת חזר בחזרה לארץ ישראל, וכשחזר מיד הצליח ומכר את כל הסחורות שאל האבא את בנו איך היה אמר לו היה בסדר גמור והרווחתי אבל לא נהניתי בכלל כי באותו יום שהגעתי קניתי כל הסחורה ונגמר לי כל הכסף ולמחרת חזרתי ולא הספקתי להכיר את המדינה הזו.

אמר לו האבא בני אני חששתי מאוד שאתה נוסע לארץ כיון שיש שם אנשים עם מידות רעות ומעשים מאוד רעים ופחדתי שתקלקל שם, לכן שלחתי את קרוב משפחתי שיביא לך מיד כל הסוחרים ולא תתעכב שם ותהיה עסוק כל הזמן וכך לא תקלקל.

הנמשל כך הקב"ה נתן לנו הרבה מצוות כדי שנהיה עסוקים במצוות ולא יהיה זמן ללכת אחרי היצר הרע, כי כאשר האדם טרוד אין לו זמן לעשות עבירות.

שיגיד עלי קדיש, אמר לו הקב"ה כל יתום שיאמר קדיש הוא יאמר את הקדיש גם לעילוי נשמתך הטהורה, לכן לפני כל קדיש מזכירים את רבי חנניא בן עקשיא.

שואל רבינו הקדוש הבן איש חי לכאורה צריך להבין הרי אם היה קצת מצוות היה יותר קל לקיים את התורה, ואם כן מה זה שכתוב שהקב"ה רצה לזכות אותנו שנזכה לחיי העולם הבא לכן הוא הרבה לנו תורה ומצוות, הרי אם רצונו לזכות אותנו הוא לא היה צריך לתת לנו כל כך הרבה מצוות אלא רק קצת?

אלא מבאר הבן איש חי אומר על פי מעשה באדם שהיה לו בן יחיד והבן ביקש מהאבא שהוא רוצה לנסוע לחו"ל לאיזה מדינה ששם אפשר לקנות סחורה בזול אבל המדינה הזו יש בה אנשים עם מידות לא טובות ופחד האבא שהבן יתקלקל מהמעשים שלהם, ולכן אמר לו האבא בני אני ייתן לך כסף כמה שתרצה העיקר שלא תלך, אמר לו הבן אבא אני רוצה להחכים והמסחר מחכים את האדם, נתן האבא לבן סכום כסף ושלח בכדי שיקנה.

אבל מה עשה האבא כדי שהוא לא יתעכב אלא הוא יחזור מהר, האבא כתב מכתב לאחד מקרוביו בחו"ל ואמר לו בני



## הילולת יוסף הצדיק

שעמדו בכל הניסיונות לא זכו לתואר של צדיק, רק יוסף זכה לתואר של צדיק "יוסף הצדיק", והטעם אומר רשב"י כי מעלתו של יוסף הצדיק יותר גדולה מהאבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב.

למה? כי היסוד של כל התורה כולה וכל הקדושה של האדם היהודי בעולם הזה עומדת על דבר אחד על ברית קודש ויוסף הצדיק עמד בניסיון של ברית קודש ולא פגם בברית קודש.

לכן זכה לתואר של "צדיק" וכמו שאומר רשב"י בזוהר הק' (זח"א נט ב) מאן איקרי צדיק, מי ניקרא צדיק? מאן דנטיר ברית קודש מי ששומר על ברית קודש שלא להוציא זרע לבטלה.

### הים נקרע בזכותו של יוסף

בזמן קריעת ים סוף הים לא רצה להיבקע רק כאשר שראה את ארונו של יוסף הסכים להיבקע, וכן כשבני ישראל באו להיכנס לארץ ישראל הירדן לא רצה להיבקע עד שהירדן ראה את ארונו של יוסף הצדיק מיד ניקרע לשנים, שנאמר (תהלים קיד ג) הים ראה ויננס הירדן יסוב לאחור, מה ראה הים ראה ארונו של יוסף הצדיק, וכן הירדן יסוב לאחור שראה את ארונו של יוסף הצדיק.

יעקב אבינו לפני פטירתו בירך את כל השבטים הקדושים כל אחד את הברכה

וכן בראש חודש תמוז זה יום ההילולת של יוסף הצדיק בנו של יעקב אבינו.

אמרו רבותינו ז"ל שבראש חודש תמוז נולד יוסף הצדיק ובראש חודש תמוז נסתלק יוסף הצדיק.

### יוסף הצדיק זכה לתואר של צדיק בהא הידיעה

התורה מעידה על יוסף הצדיק שעבד את הקב"ה בכל כוחו ואפילו שהיה לו ניסיונות גדולים עמד בכולן.

ובפרט מה שהתורה הקדושה מספרת לנו על הניסיון של יוסף הצדיק עם אשת פוטיפר, שהיתה מנסה בכל יום לפתות את יוסף הצדיק להיכשל איתנה ויוסף הצדיק עמד בניסיון.

כשראה הקב"ה את האמונה החזקה של יוסף הצדיק, מיד הקב"ה נתן הצלחה גדולה ליוסף כמו שכתוב (בראשית לט ב) "ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח ויהי בבית אדוניו המצרי, וירא אדוניו כי ה' איתו וכל אשר הוא עשה ה' מצליח בידו".

אומר רשב"י בזוהר הקדוש הקב"ה הביא ניסיונות על כל האבות הקדושים אברהם אבינו נתנסה בעשרה ניסיונות קשים ועמד בכולן, יצחק אבינו עמד בניסיון של עקידת יצחק, ויעקב אבינו עמד בכל הניסיונות, אבל האבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב גם אחרי



רצב ב) בכל תפילת מנחה של שבת לומר צדקתך צדק לעולם ותורתך אמת שאנחנו מצדיקים עלינו את הדין, אפילו שלא היה בהם שום חטא אבל אנחנו מקבלים עלינו את הדין שהקב"ה לקח אותם מן העולם כי המשפטים של הקב"ה הם עמוקים מאוד ואנחנו בשר ודם לא יכולים להבין אותם.

משה רבינו היה רועה הנאמן של עם ישראל כמ"ש בזוהר הקדוש רעיא מהימנא, יוסף הצדיק זכה לתואר של צדיק ודוד המלך זכה לתואר של מלך דוד מלך ישראל חי וקיים, בא דוד המלך ומגלה לנו אומר רבינו האר"י הקדוש שמתן שיהודי נמצא בצרה אם יזכיר את הזכות של שלושת הצדיקים משה רבינו יוסף הצדיק ודוד המלך מובטח לו שהקב"ה יקבל את תפילתו ויענה לו ברחבות גדולה, דוד המלך אומר בתהילים (ק"ח ה) "מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה", מצר ר"ת מלך צדיק רועה, מלך - דוד, צדיק - יוסף רועה - משה, מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה. וזה בכדי לרמוז שמי שיזכיר את שמם הקב"ה יקבל את תפילתו.

הגמרא אומרת (יומא לה ב) הלל הזקן מחייב את העניים רבי אלעזר בן חרסום מחייב את העשירים ויוסף הצדיקים מחייב אלו שטוענים שהיה להם יצר הרע חזק.

הגמרא אומרת אחרי מאה ועשרים שנה שהנשמה תעמוד לדין לפני בורא עולם אם יאמר אדם להקב"ה רבש"ע אני רצייתי

שראויה לו, ואת יוסף הצדיק בירך יעקב (בראשית מט כב) "בן פורת יוסף בן פורת עלי עין", ודרשו חז"ל (ברכות כ א) על תקרא עלי עין אלא עולי עין, שהעין תדלג עליו ולא ישלוט על יוסף ועל זרעו עין הרע, והטעם אומר המדרש שיוסף הצדיק היה יפה תואר והיו באות כל בנות מצרים והיו עומדות על החומה כדי להסתכל על זיו פניו היפות של יוסף הצדיק ויוסף לא הרים את העיניים שלו להסתכל בהם אמר לו יעקב אבינו ליוסף עין שלא הסתכלה בדברים טמאים לא ישלוט עליה עין הרע.

יוסף הצדיק חי עם אמונה כל כך חזקה בבורא עולם, כשבאו האחים וביקשו סליחה מיוסף על שמכרו אותו לעבד, אמר להם יוסף הצדיק (בראשית מה ח) לא אתם שלחתם אותי הנה אלא הקב"ה הוא שלח אותי לכאן כדי לפרנס את כל בית יעקב, יוסף הצדיק היתה לו אמונה כל כך חזקה שהוא אמר לאחים שלו תדעו לכם אין לכם על מה להצטער שמכרתם אותי לעבד, כי זה לא אתם אלא זה הקב"ה עשה את כל זה והכל הקב"ה עשה לטובה כדי שאני יפרנס את כל משפחת בית יעקב.

### מצדיקים את הדין על פטירת הצדיקים

יש שלושה צדיקים שנסתלקו מן העולם בזמן תפילת מנחה של שבת, והם משה רבינו יוסף הצדיק ודוד המלך, שלושת הצדיקים הללו נפטרו מן העולם בלא חטא, לכן תיקנו חז"ל (עי' שו"ע או"ח

ויוסף הצדיק עמד בניסיון ואם יוסף הצדיק עמד בניסיון גם אתה היית יכול לעמוד בניסיון.

רבות מחשבות בלב איש איך להינצל מן הדין אבל יעצת ה' היא תקום היא ר"ת הלל יוסף אליעזר.

לקיים את התורה והמצוות אבל היה לי יצר הרע חזק לכן אני הלכתי אחרי התאוות יאמר לו הקב"ה תראה את יוסף הצדיק שהיה יפה תואר ויפה מראה והיה בגיל 17 לבד בארץ מצרים ארץ של טומאה גדולה והיתה אשת פוטיפר מנסה להכשיל אותו בגילוי עריות בכל יום ויום



## איך עם ישראל החלשים ינצחו את אומות העולם החזקים

יוסף להבה ובית עשיו לקש, וכן כתוב ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו, ואיך יכול להיות שאתם החלשים והמעטים תנצחו את הרבים?

אמר לו רבי יונתן איבשיץ למלך אדוני המלך יבקש מכל השרים שכל שר מהיום יקח תרנגול ויאכיל אותו ויפטם אותו באוכל במשך חודשיים ואחרי חודשיים כל שר יביא את התרנגול שהוא פיטם אצל המלך, והמלך עשה כמו שאמר לו רבי יונתן ואחרי חודשיים כל שר הגיע עם תרנגול שמן ומפוטם, ורבי יונתן איבשיץ הביא איתו תרנגול רזה וכחוש, ואז ביקש רבי יונתן איבשיץ מהמלך שיכניסו את כל התרנגולים לחדר אחד גדול, וגם רבי יונתן איבשיץ הכניס את התרנגול הכחוש והרזה שהוא הביא, ואז הרעיבו את התרנגולים במשך שלושה ימים ואחרי שלושה ימים אמר רבי יונתן

המדרש אומר שכאשר ראה יעקב אבינו כמה מלכים ואלופים יצאו מזרעו של עשיו וכמה הם מרובים פחד פחד גדול, אמר יעקב להקב"ה רבש"ע מי יכול לעמוד בפני אלו? א"ל הקב"ה ליעקב אתה נמשלת לאש, ועשיו נמשל לקש ניצוץ אחד מכלה ושורף את הכל, כמ"ש (עובדיה א יח) והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשיו לקש.

מסופר על הרב הקדוש רבי יונתן איבשיץ שהיה רגיל להתווכח עם המלך על אמיתות התורה הקדושה, ויום אחד קרא המלך לרבי יונתן איבשיץ ושאל אותו הרי אתם היהודים העם הכי קטן בעולם והכי חלש וכל הגויים שונאים אתכם, והטבע בעולם מי שהוא חלש וכולם שונאים אותו אין לו סיכוי לנצח את הרוב שהם גיבורים וחזקים, ובנביא אצלכם כתוב והיה בית יעקב אש ובית

ואחרי שהם יהרגו אחד את השני, יבוא מלך המשיח בלי צורך להיות חזק לפעמים גם חלש יכול לנצח.

### תמוז ר"ת זמני תשובה ממשמשים ובאים

כאשר מגיע חודש תמוז זה זמן להזכיר לנו שאנחנו מתקרבים לקראת הימים הנוראים לקראת חודש אלול, כי מחודש תמוז מתחיל השליש האחרון של השנה, הבעל שם טוב אומר תמוז ר"ת זמני תשובה ממשמשים ובאים.

איבשיץ למלך שיכניסו לתוך החדר אוכל, ומיד שהכניסו אוכל כל התרנגולים הגדולים והמפוטמים התחילו לריב על האוכל אחד עם השני, ואחרי שעתיים חלק גדול מהתרנגולים מתו, והחלק השני שכבו פצועים, ואז התרנגול הכחוש והרזה של רבי יונתן איבשיץ הרגיש בטוח והתקרב לאוכל ואכל בשקט ובשלווה.

אמר לו רבי יונתן איבשיץ למלך כדי לנצח לא צריך להיות חזקים, הקב"ה בזמן ביאת המשיח יביא מלחמות וסכסוכים בין העמים שכל אחד יהרוג את השני





מוסדות  
התורה והחסד  
בית מאיד

השיעור  
השבועי

מפי מורנו ורבנו האדמו"ר  
הרב שמואל שמעון טולידאנו שליט"א

שיתקיים בעזרת ה' יתברך  
במוסדות התורה והחסד בית מאיד  
רחוב העצמאות 39 דובע סיטי אשדוד

ביום שלישי ו' תמוז

5/07/2022

בשעה 20:45 בדיוק

לקבלת שיעורי הרב:  
058-4150707